

3 KAP.

Om befordring av lik samt levande djur och annat gods.

AVD. I.

Om befordring av lik.

§ 41.

Inlämning.

1. För befordring av lik skall utfärdas fraktsedel i enlighet med vad för befordring av ilgods finnes stadgat.

2. Järnvägsförvaltning äger bestämma, med vilka tåg lik få transporteras.

3. Anmälan om befordring av lik skall göras, å tågs utgångsstation minst sex timmar och å andra stationer minst tolv timmar före avgångstiden för det tåg, varmed liket önskas transporterat.

4. Avsändaren är, där järnvägen så fordrar, skyldig att, när lik angives till befordring, avlämna intyg av läkare, att befordringen kan äga rum utan fara för smitta.

5. Lik skall vara inneslutet i stark och å alla sidor fullständigt tät kista, vars botten skall vara täckt med ett minst 5 centimeter högt lager av träkolstybb, torvströ, torvmull eller därmed jämförligt, fuktighet uppsugande ämne.

Avsändaren är skyldig att å fraktsedeln avgiva förklaring, att ovanstående föreskrift iakttagits.

6. Under farsot länder till efterrättelse vad angående behandlingen av däri avlidna personers lik är eller framdeles varder stadgat.

7. Lastning av lik och föremål, som enligt § 42 mom. 1 få transporteras i samma vagn som liket, skall ombesörjas av avsändaren.

8. Frakten för lik skall erläggas å avsändningsstationen.

Tillägsbestämmelser:

Till mom. 2. 1. Lik befordras endast med vissa därför upplåtna tåg. För befordring med andra tåg än de för transporterarna upplåtna erfordras för varje särskilt fall tillstånd genom avsändningsbanans trafikbefäl.

2. Då lik skall befordras med för dylika transporter enligt utfärdade transportplaner eller på grund av särskilt tillstånd upplåtna person- eller snälltåg,

skall å vederbörande fraktsedel ovanför rubriken »Betalningsföreskrift» av avsändaren antecknas »Med persontåg» resp. »Med snälltåg». Därest den snabbare transporten önskas utförd endast å viss sträcka, skall denna av avsändaren angivas å fraktsedeln.

Då lik på avsändarens begäran befordras med person- eller snälltåg, beräknas i regel särskilt tillägg å frakten enligt taxan.

3. Avsändare av lik äger erhålla meddelande om, när detsamma kan väntas till bestämmelsestationen.

4. Avsändarens förklaring, att föreskrifterna angående emballering iakttagits, skall införas i fraktsedeln omedelbart under uppgiften om sändningens innehåll. *Till mom. 5.*

5. Lastning av lik ävensom av föremål, som skola befordras i samma vagn som liket, skall vara fullbordad senast en timme före det tågs avgång, med vilket befordringen skall äga rum. *Till mom. 7.*

6. Lik för anatomiskt ändamål (obduktionslik) skall vid befordring å järnväg vara inneslutet i en stark och å alla sidor fullständigt tät kista eller låda. Kistans eller lådans botten skall vara täckt med ett *tio* centimeter högt lager av hyvelspån, torvströ, torvmull eller därmed jämförligt, fuktighet uppsugande ämne — dock icke träkolsstybb. *Obduktionslik.*

Kista, som ej är hermetiskt tillsluten, skall vara innesluten i en med handtag försedd lår. Å kistan, lådan eller låren skall vara angivet, att den icke får stjälpas.

Å fraktsedeln skall försändelsen angivas som »naturalier (obduktionslik)».

Å fraktsedeln skall vidare avsändaren avgiva förklaring, att gällande föreskrifter om likets förpackning iakttagits. Vid fraktsedeln skall fogas ett av legitimerad läkare utfärdat intyg, att transport kan äga rum utan fara för smitta.

Försändelsen får vid transport å järnväg befordras som fraktgods, dock ej tillsammans med livsmedel eller annat gods av ömtålig beskaffenhet. Järnvägen är icke skyldig att befordra försändelsen i särskild vagn.

§ 42.

Befordring.

1. Lik, som icke transporteras i en å alla sidor täckt likvagn, skall transporteras i sluten vagn. I vagn, däri lik transporteras, må avgiftsfritt medföras kransar och dylikt, som skall användas vid den dödes likfärd, ävensom föremål, som tillhört den döde, intill en vikt av 500 kilogram.

För förlust eller minskning av eller skada å föremål, som sålunda transporteras i samma vagn som lik, ansvarar järnvägen endast i det fall, att förlusten, minskningen eller skadan må antagas hava förorsakats genom järnvägens vållande.

2. Lik får icke omlastas under vägen, för så vitt icke tvingande skäl därtill föreligga. Transporten skall om möjligt verkställas utan avbrott. Om avbrott i transporten inträffar, skall den station, där avbrottet uppstått, utan kostnad för mottagaren genom telegram underrätta bestämmelsestationen om tidpunkten, då liket kan väntas ankomma dit. Det åligger bestämmelsestationen att, såvitt möjligt, skyndsamt meddela mottagaren sådan under rättelse.

3. Tiden för fraktavtalets fullgörande beräknas på sätt i § 73 stadgas angående ilgodsförsändelser.

Tilläggsbestämmelser:

- Till mom. 1.*
1. Flera lik från samma avsändningsstation till samma bestämmelsestation kunna befordras i *en* vagn.
 2. Andra föremål än kransar o. d., som medföras i vagn, varuti lik befordras, skola vederbörligen angivas i fraktsedeln.
 3. För vikt mängd utöver 500 kg av föremål, som tillhört den döde, erlagges frakt enligt taxan.

§ 43.

Utlämning.

1. Om ankomsten av lik skall bestämmelsestationen så skyndsamt som möjligt underrätta mottagaren.
2. Lik skall avhämtas av mottagaren inom sex timmar efter ankomsten av det tåg, varmed liket transporterats. I denna frist inräknas dock icke tiden från kl. 7 e. m. till kl. 7 f. m. påföljande dag.
3. Varder den i mom. 2 nämnda frist överskriden och beror ej sådant av järnvägen, är mottagaren skyldig erlagga vagnspenningar enligt taxan, räknat från fristens utgång och jämväl för sön- och helgdagar samt för tiden från kl. 7 e. m. till kl. 7 f. m.
4. Lossning av lik ävensom av föremål, som transporterats i samma vagn som liket, skall ombesörjas av mottagaren.

§ 44.

Övriga bestämmelser.

I övrigt gäller beträffande befordring av lik i tillämpliga delar vad i avdelning III här nedan stadgas.

§ 45.

Undantagsbestämmelse.

För befordring av lik till begravningsplats å dödsorten äger järnvägsförvaltning medgiva undantag från de i §§ 41—44 meddelade bestämmelser.

Om befordring av levande djur.

§ 46.

Allmänna bestämmelser angående mottagande och befordring av djur.

1. För befordring av djur skall utfärdas, om de förvaras i emballage, fraktgods- eller ilgodsfraktsedel, allteftersom avsändaren önskar försända dem såsom fraktgods eller ilgods, och, om djuren icke förvaras i emballage, fraktsedel i enlighet med vad för ilgods stadgas.

2. Järnvägsförvaltning äger bestämma, med vilka tåg djur få transporteras.

3. Järnvägen kan vägra att till befordring mottaga sjuka djur.

Angående vad iakttagas bör till förekommande och hämmande av smittosamma sjukdomar bland husdjuren är särskilt stadgat.

4. Vilda djur mottagas till befordring endast under villkor, att de ordnings- och säkerhetsföreskrifter, som järnvägen finner skäl meddela, noggrant iakttagas.

5. Småskulptur, med undantag av hundar, skola inlämnas till befordring förvarade i burar, korgar, lådor eller annat dylikt emballage, såvida icke särskild vagn användes för transporten.

Hundar, som icke förvaras i emballage, skola vara försedda med hållbart koppel och, om järnvägen så fordrar, jämväl munkorg.

6. Angående djur, som medföras av resande, är stadgat i 2 kap. här ovan.

Tilläggsbestämmelser:

1. Levande djur, som förvaras i emballage, kunna i den omfattning, som *Till mom. 1.* anges i taxan, försändas även såsom paketgods.

För befordring av hundar, som ej åtfölja resande, skall utfärdas ilgodsfraktsedel, oberoende av om de förvaras i emballage eller icke.

2. Levande djur befordras endast med vissa därför upplåtna tåg. För befordring med andra tåg än de för transporterna upplåtna erfordras för varje särskild fall tillstånd genom avsändningsbanans trafikbefäl. *Till mom. 2.*

3. Då levande djur, som befordras lösa och för vilkas transport särskild vagn erfordras, skola befordras med för dylika transporter enligt utfärdade transportplaner eller på grund av särskilt tillstånd upplåtna person- eller snälltåg, skall å vederbörande fraktsedel ovanför rubriken »Betalningsföreskrift» av avsändaren antecknas »Med persontåg» resp. »Med snälltåg». Därest den snabbare transporten önskas utförd endast å viss sträcka, skall denna av avsändaren angivas å frakt-

sedeln. Om dylik begäran göres först efter fraktsedelns avlämnande eller under vägen, skall den ske skriftligen antingen genom anteckning å fraktsedeln eller genom särskild handling och undertecknas av avsändaren eller av hans ombud (vårdaren).

Då levande djur på avsändarens begäran befordras med person- eller snälltåg, beräknas i regel särskilt tillägg å frakten enligt taxan.

Till mom. 4. 4. Vilda djur mottagas till befordring endast under förutsättning att genom avsändarens försorg träffas nödiga anstalter för att skydda människor, djur och gods för skada såväl vid in- och urlastningen som under transporten. Burar, lådor o. s. v., i vilka rovdjur försändas såsom styckegods, skola utvändigt tydligt vara märkta »Rovdjur».

§ 47.

Inlastning.

1. I fråga om inlastning av levande djur, som icke förvaras i emballage, gälla följande bestämmelser:

a) Inlastningen skall ombesörjas av avsändaren och verkställas å tid, stationsbefälet bestämmer.

b) Det åligger järnvägen att ombesörja, att golvet i de vagnar, i vilka djur skola transporteras, före djurens införande i vagnarna i erforderlig grad beströs med aska, sand, sågspån, torvströ eller annat lämpligt ströämne, därvid särskilt skall iakttagas att, om öppna vagnar användas, ströämnet icke må vara av lättantändlig beskaffenhet.

c) Det åligger avsändaren att på egen bekostnad anskaffa nödiga bindslen samt ansvara för djurens uppbindande. Bindningen skall verkställas omsorgsfullt, betryggande och på sådant sätt, att djuren icke onödigtvis plågas. Djurens fötter få icke vara hopbundna.

d) Hästar, större boskapskreatur och därmed jämförliga djur få icke inlastas i vagnarna till så stort antal, att de stå hårt pressade mot varandra eller mot vagnens väggar.

e) Småkreatur skola hava tillräckligt utrymme för att kunna lägga sig ned.

f) Djur av väsentligt olika art och storlek få icke lastas i samma vagn, för så vitt icke djuren kunna genom avbalkningar, skiljeväggar eller eljest på betryggande sätt skiljas i lämpliga grupper efter art och storlek.

2. I fråga om lastning av djur, som förvaras i burar, lådor, korgar eller annat emballage, gälla följande bestämmelser:

a) Emballaget skall vara rymligt och luftigt samt försett med tät och fast botten, vilken genom avsändarens försorg skall beströs med lämpligt ströämne. Lastningen av vagnarna skall ske på sådant sätt, att djuren erhålla tillräcklig frisk luft.

b) Kräver transporten så lång tid, att djuren under densamma behöva fodras eller vattnas, skall emballaget vara försett med lämpliga och för djuren lätt åtkomliga behållare för foder och vatten.

c) Djuren skola hava sådant utrymme, att de bekvämt kunna stå upp-rätt, ligga och resa sig. Deras fötter få icke vara hopbundna.

d) Djur av väsentligt olika art och storlek skola vara åtskilda genom lämpliga skiljeväggar.

Tilläggsbestämmelser:

1. Befordring av levande djur skall i regel ske i slutna vagnar. *Till mom.*
2. För hundar, som ej åtfölja resande, gäller samma inlämningstid som för inskrivning av resgods. Andra djur böra vara inlastade minst 2 timmar före det tågs avgång, med vilket befordringen skall äga rum, stationsbefålet dock obetaget att, då så utan olägenhet kan ske, medgiva senare inlastningstid. *1 a).*
3. Större boskapsdjur skola för uppbindningen i vagnarna, när så utan olägenhet kan ske, vara försedda med grimmor, anbragta över nosryggen och bakom öronen. Därest uppbindningen sker medelst rep om hornen, böra repen vara av minst 10 millimeters tjocklek och få icke bilda rännsnara kring hornfästena. *Till mom.*
4. Hästar av vanlig storlek (av större höjd än 1,4 meter, mätt över manken) få icke inlastas i järnvägsvagn till större antal än det, som varje vagn angivits rymma, och få icke heller i järnvägsvagn placeras på tvären mellan dörrarna, utan måste vara inställda i vagnens längdriktning, allt för så vitt icke undantag medgives av järnvägens förvaltning. *1 d).*
5. Burar och lådor, vari djur befordras, skola vara omsorgsfullt och stadigt hopfogade och fria från utstående spikar o. d., som kunna skada djuren. De skola vara försedda med fullt betryggande förstängningsanordningar och i övrigt så beskaffade, att djuren icke kunna taga sig ut ur desamma. *Till mom.*
6. Vatten- och foderbehållare för djur, som befordras i emballage, skola vara fästade så, att de ej kunna kullstjälpas av djuren. *2 a).*

§ 48.

Vårdare.

1. Om vid transport av större boskapskreatur eller därmed jämförliga djur eller av småkreatur, som, utan att vara förvarade i emballage, transporterats i särskild därför upplåten vagn, transporten skall fortgå även nattetid eller eljest kräver så lång tid, att djuren under transporten behöva fodras eller vattnas, eller om omlastning av djuren måste ske under transporten på grund därav, att densamma skall framgå över banor av olika spårvidd, eller om stationsföreståndaren å avsändningsstationen av annan anledning anser nödvändigt att vårdare medföljer, är avsändaren skyldig att till den station och till det antal, som stationsföreståndaren bestämmer, medsända lämpliga vårdare.

Hästar och vilda djur skola alltid åtföljas av lämpliga vårdare till antal, som föreståndaren å avsändningsstationen må bestämma, dock minst beträffande hästar en för var tredje vagn samt beträffande vilda djur en för varje vagn.

2. Huruvida och i vilken omfattning vårdare må befordras avgiftsfritt, bestämmes i taxan.

3. I förekommande fall är medföljande vårdare skyldig att ombesörja och ansvara för under transporten erforderlig in- och urlastning av djur, som icke förvaras i emballage. Vid dylik in- och urlastning är järnvägens personal skyldig att såvitt möjligt biträda.

4. Vårdare är skyldig att uppehålla sig hos djuren, att förse dem med foder och vatten samt att i övrigt ägna dem nödig vård och tillsyn. Är vårdarens ständiga närvaro hos djuren icke erforderlig, äger tågchefen varen medgiva honom att för kortare sträckor taga plats i tredje klassens vagn.

Tilläggsbestämmelser:

- Till mom. 4.* 1. Tobaksrökning är förbjuden i sådana med levande djur lastade vagnar, i vilka hö, halm eller annat lättantändligt gods finnes.
2. För belysning i vagnar med levande djur få endast användas lyktor, vilkas konstruktion erbjuder trygghet mot eldfara.
3. Utlämnas till vårdare lykta eller annan järnvägen tillhörig materiel, ansvarar djuravsändaren för att dessa effekter vid bestämmelsestationen återlämnas samtidigt som djuren avhämtas. Sådant utlämnande skall vara antecknat å fraktsedeln.

§ 49.

Behandling under transporten m. m.

1. När transport av djur kräver så lång tid, att djuren under densamma behöva fodras eller vattnas, åligger det avsändaren ombesörja, att födoämnen och, i fråga om djur, som förvaras i emballage, jämväl vatten i tillräcklig mängd och på lämpligt sätt medföras, allt för såvitt icke avsändaren träffat anstalt om att djuren å lämpliga uppehållsstationer erhålla föda och vatten.

2. Födoämnen för djur under transporten, seldon, grimmor och dylikt ävensom resgods för vårdarens eget behov under resan befordras avgiftsfritt i den vagn, vari djuren transporterats.

För förlust eller minskning av eller skada å dylikt gods ansvarar järnvägen endast i det fall, att förlusten, minskningen eller skadan må antagas hava förorsakats genom järnvägens vållande.

Tilläggsbestämmelser:

- Till mom. 1.* 1. Har avsändare träffat anstalt om djurs utfodring eller vattning å mellanstation, skall uppgift därom lämnas i fraktsedeln.
2. I öppna vagnar medfört stråfoder skall på betryggande sätt vara skyddat mot eldfara.
- Till mom. 2.* 3. Födoämnen, avsedda för djurs utfodring under transporten, må, då de medsändas styckeodssändningar av levande djur, befordras *fraktfritt* endast under förutsättning att födoämnena äro inneslutna i särskilt emballage, så att de kunna frånskiljas vid ifrågakommande vägning.

§ 50.

Järnvägens tillsyn över djuren.

1. Järnvägspersonalen skall såvitt möjligt tillse, att djur såväl vid lastning och lossning som under transporten behandlas väl och icke onödigtvis plågas. Avsändaren och hans medhjälpare ävensom djurens vårdare äro skyldiga att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som i detta syfte meddelas av järnvägspersonalen.

Därest järnvägspersonalens föreskrifter icke iakttagas å avsändningsstationen, äger stationsföreståndaren vägra att mottaga djuren till befordring.

2. Skulle järnvägspersonalen under transporten finna, att djuren plågas till följd av bristande utrymme eller andra orsaker, såsom olämplig eller otillräcklig uppbindning, otillräcklig fodring eller vattning eller dylikt, och kunna dessa brister icke avhjälpas av medföljande vårdare eller järnvägspersonalen under tågets gång eller under de i tidtabellen angivna uppehållen å stationerna, skola djuren, i den mån behov därav föreligger, urlastas och anstalt träffas om deras ändamålsenliga vårdande. Så snart ske kan, skola de urlastade djuren vidarebefordras. Samtidigt med djurens vidarevändande skall bestämmelsestationen, utan kostnad för trafikanten, medelst telegram underrättas om tidpunkten, då djuren väntas ankomma dit. Det åligger bestämmelsestationen att, såvitt möjligt, skyndsamt meddela mottagaren sådan underrättelse.

För det försenande av transporten, som må uppstå på grund av nu nämnda anledning, är järnvägen icke ersättningsskyldig.

§ 51.

Fraktens betalning.

För hundar, kattor, smärre apor och dylika djur skall frakten betalas å avsändningsstationen. Beträffande andra levande djur äger järnvägen fordra, att frakten betalas å avsändningsstationen.

§ 52.

Tilläggsfrakt och särskilda kostnader.

1. Måste på grund av omständigheter, som icke kunnat förutses av avsändningsstationen, djur omlastas under vägen och flera vagnar användas vid vidarebefordringen än vid avgången från avsändningsstationen, skall särskild frakt från omlastnings- till bestämmelsestationen erläggas för de djur, för vilkas vidarebefordring sådan ökning av vagnantalet måst företagas.

2. De särskilda kostnader, som må förorsakas järnvägen vid befordring av levande djur, såsom för rengöring och enligt gällande föreskrifter ut-

förd desinfektion av vagn, för djurens ur- och inlastning under transporten, för deras lämpliga förvaring efter urlastning samt för deras fodring, uppbindning och dylikt, skola ersättas av mottagaren.

§ 53.

Leveransfrist.

1. Leveransfrist beräknas på sätt i § 73 stadgas angående godsförsändelser.
2. Leveransfristen anses iakttagen, om djuren före densammas utgång hållas tillgängliga för avhämtning å bestämelsestationen.

§ 54.

Utlämnning.

1. Om ankomsten av levande djur skall bestämelsestationen så skyndsamt som möjligt underrätta mottagaren.
2. Mottagaren är skyldig att inom tre timmar efter ankomsten av det tåg, varmed djuren transporterats, eller, om vagn skall lossas å särskild lossningsplats, inom tre timmar, efter det vagnen där ställts till förfogande, urlasta och från järnvägens område bortföra eller avhämta djuren.
3. Varder den i mom. 2 angivna tid (lossningsfrist) överskriden och beror ej sådant av järnvägen, är mottagaren skyldig att erlægga magasins- eller vagnspenningar enligt taxan, räknat från fristens utgång och jämväl för sön- och helgdagar samt för tiden från kl. 7 e. m. till kl. 7 f. m.
4. Kunna djuren efter utgången av den i mom. 2 omförmälda frist icke lämpligen kvarstanna i vagnarna eller å mottagningsstationens område, äger järnvägen föranstalta om att djuren för den förfogandeberättigades räkning och på hans risk bortföras därifrån och överlämnas i lämplig persons vård.

Tilläggsbestämmelse:

Till mom. 1. Underrättelse om ankomsten av levande djur sker på sätt är föreskrivet i § 75 mom. 3 angående underrättelse om ankomsten av gods.

§ 55.

Övriga bestämmelser.

Utöver bestämmelserna i §§ 46—54 här ovan gäller i fråga om levande djur dels vad i § 81 beträffande sådana djur stadgas, dels ock i tillämpliga delar vad avdelning III här nedan i övrigt innehåller, dock att försändelser av hundar icke må beläggas med efterkrav.

Om egentlig godsbefordring.

A. Avlämnande av gods och fraktsedel samt fraktavtalets slutande.

§ 56.

Olika befordringssätt.

1. På sätt i taxan angives, kan gods befordras såsom expressgods, paketgods, ilgods eller fraktgods.

2. Il- och fraktgods befordras antingen såsom styckegods eller såsom vagnslastgods. Ilgods befordras dock såsom styckegods endast under villkor att godsets form, omfång, vikt och beskaffenhet i övrigt medgiva dess hastiga in- och urlastning. Har avsändningsstationen mottagit gods till befordring såsom ilgods, äga efterföljande järnvägar icke rätt att vägra godsets vidarebefordran såsom ilgods.

3. Såsom expressgods befordras endast sådana föremål, vilkas befordran såsom paketgods eller ilstyckegods är medgiven.

4. Avsändaren anger det av honom önskade befordringssättet genom val av frakthandling enligt i vederbörlig ordning fastställt formulär.

Tillägsbestämmelser:

1. Lik och levande djur kunna befordras endast på sätt i 3 kap., avd. I resp. avd. *Till mom. 1—4.*
II sägs.
2. Vissa dyrbarheter mottagas till befordring endast såsom ilgods, jfr bil. A, *Till mom. 1.* avd. A, mom. 1.
3. Explosiva varor av första klass, styckegodssändningar av eldfarliga oljor, frätande ämnen och filmavfall ävensom styckegodssändningar i isad eller uppvärmd vagn mottagas till befordring endast såsom fraktgods, undantagandes dock dels prover av eldfarliga oljor om högst 10 kilogram, dels andra frätande ämnen än koncentrerad eller röd rykande salpetersyra eller fluorvätesyra i kollin om högst 1 kilogram.
4. Vissa illaluktande ämnen befordras endast såsom vagnslastgods, jfr bil. A, *Till mom. 2.* avd. G III.

§ 57.

Föremål, som äro uteslutna från eller endast under vissa villkor mottagas till befordring.

1. Uteslutna från befordring äro:

a) förseglade eller eljest slutna brev ävensom meddelanden å brevkort;

b) sådana explosiva varor, som enligt gällande förordning angående explosiva varor[s transporterande å järnväg] icke få befordras å järnväg. *Jfr bih. I.*

2. Följande föremål mottagas endast under vissa villkor:

a) Explosiva varor, som enligt gällande förordning angående explosiva varor[s transporterande å järnväg] få befordras å järnväg, mottagas till befordring under i samma förordning föreskrivna villkor. *Jfr bih. I.*

b) Eldfarliga oljor mottagas till befordring under därför särskilt stadgade villkor. *Jfr bih. II.*

c) De i bilaga A angivna föremål mottagas till befordring under där föreskrivna villkor.

d) Föremål, för vilkas lastning och lossning särskilda anordningar äro av nöden, mottagas, endast försåvitt dylika anordningar förefinnas såväl å avsändnings- och bestämmelsestationerna som å förekommande omlastningsstationer.

e) Föremål, vilkas befordring å någon av de av transporten berörda järnvägarna erbjuder synnerliga svårigheter, befordras endast efter därom för varje särskilt fall träffad överenskommelse. *Jfr § 3 mom. 3.*

f) Järnvägsfordon, löpande på egna hjul, må ej inkopplas i bantåg, med mindre de besiktigats och godkänts av den avsändande banans förvaltning, och skola åtföljas av intyg att besiktning ägt rum. De få icke löpa på färre axlar än deras konstruktion kräver.

På egna hjul löpande lokomotiv, tenderar och motorvagnar skola åtföljas av en av avsändaren medsänd sakkunnig tillsyningsman, som skall ombesörja fordonens smörjning.

Vid försändning av andra järnvägsfordon, löpande på egna hjul, må avsändaren medsända tillsyningsman. Därest sådan medföljer, är han skyldig ombesörja fordonens smörjning. Medföljer icke tillsyningsman, ombesörjer järnvägen fordonens smörjning.

Tillsyningsman, som åtföljer järnvägsfordon, skall under transporten uppehålla sig å något av de fordon, över vilka han skall öva tillsyn. Undantagsvis kan dock tågchefhavaren medgiva honom att taga plats i tredje klassens vagn.

Taxan bestämmer, huruvida och i vilken omfattning tillsyningsman må befordras avgiftsfritt.

Ang. kisellegeringar se bih. IV.

Ang. film se bih. VII.

§ 58.

Fraktsedel.

1. För varje godsförsändelse å järnväg skall avsändaren avlämna fraktsedel enligt av styrelsen för statens järnvägar fastställt formulär, särskilt för

ilgods och särskilt för fraktgods samt bestående av tre delar, nämligen fraktsedel, fraktsedelsdubblett och notis. *Se bih. IX.*

För sådana sändningar, i fråga om vilka ett enklare expeditionssätt är tillfyllest, äger styrelsen för statens järnvägar medgiva sådant expeditionssätt ävensom fastställa annat fraktsedelsformulär.

2. Fraktsedel skall till bevis om dess överensstämmelse med föreskrivet formulär vara försedd med inländsk järnvägs kontrollstämpel. Mot i taxan fastställd avgift skola fraktsedlar tillhandahållas å järnvägsstationerna.

Tilläggsbestämmelser:

1. Fraktsedel skall vara anordnad för kopieskrift och tryckt på ofärgat, hållbart papper, vilket beträffande ilgodsfraktsedel skall å fraktsedelns alla tre delar i övre kanten på bägge sidor vara försedd med röd kant av minst 5 millimeters bredd samt i nedre kanten å bägge sidor med en röd kant av 2 millimeters bredd. *Till mom. 1.*

Fraktsedelsdelarna benämnas »Fraktgodsfraktsedel» resp. »Ilgodsfraktsedel» (del litt. C), »Notis ang. fraktgods» resp. »Notis ang. ilgods» (del litt. B) och »Fraktgodssfraktsedel (dubblett)» resp. »Ilgodsfraktsedel (dubblett)» (del litt. A).

2. Med de undantag, som följa av vad i § 61 mom. 2 och 3 här nedan stadgas, skola de delar av fraktsedelsformuläret, som äro inramade med feta linjer, ifyllas av järnvägen och de övriga av avsändaren.

3. Å baksidan av fraktsedelsdubbletten (del litt. A) ävensom av den del av fraktsedeln, som benämnas notis (del litt. B) kunna till ledning för trafikanterna införas utdrag ur denna trafikstadga samt andra lämpliga anvisningar.

4. Särskilda fraktsedelsformulär äro inrättade för expressgods, för paketgods, för med efterkrav belagt paketgods, ^{samt} för regelbundna försändelser av mjölk och grädde, samt för återgående tomma mjölkflaskor. ~~De två sistnämnda formulären skola vara försedda med kontrollstämpel från den järnväg, varpå transporten skall äga rum eller, därest transporten skall äga rum över flera järnvägar, den järnväg, varifrån transporten skall utgå.~~

Fraktsedlarna få icke vara tryckta på sämre eller tunnare papper än det för il- och fraktgodsfraktsedlar använda.

5. Fraktsedlar för expressgods skola i både övre och nedre kanten vara försedda med en med jämna mellanrum avbruten röd rand. Fraktsedlar för paketgods, belagt med efterkrav, skola vara tryckta på skärt papper.

6. Avgift för kontrollstämpling genom järnvägens försorg av fraktsedelsformulär, som anskaffats av trafikant, framgår av taxan. *Till mom. 2.*

7. Kontrollstämpling kan i samband med tryckning av fraktsedelsformulär utföras genom sådant tryckeri, som erhållit vederbörande järnvägsförvaltnings tillstånd därtill.

8. Järnvägsförvaltning äger bestämma, huruvida och i vilken utsträckning fraktsedlar skola tillhandahållas kostnadsfritt.

§ 59.

Fraktsedels innehåll.

1. Avsändaren är skyldig i fraktsedeln införa:

- a) avsändningsstationens namn,
- b) den järnvägsstation, håll- eller lastplats, till vilken godset skall befordras (bestämmelsestationen); *jfr § 3 mom. 2 och tilläggsbestämmelse 2;*

c) mottagarens namn och boningsort, varvid i fråga om större städer gata och husnummer böra om möjligt angivas;

d) uppgift dels om sändningens innehåll, dels beträffande styckegods om antalet kolli, emballagets art samt de särskilda kollinas märke och nummer, dels ock beträffande fordon om de lösa, till fordonet hörande föremål, som transporteras därå;

e) i fråga om gods, vars lastning åligger avsändaren, vagnens nummer och den vagnägannde järnvägens signatur;

f) beträffande gods, vars lastning åligger avsändaren, sändningens bruttovikt i kilogram eller annan i taxan föreskriven motsvarande uppgift, dock att för det fall, som i § 61 mom. 3 här nedan avses, gäller vad där sägs;

g) anteckning, huruvida och i vilken omfattning frakten skall erläggas av avsändaren;

h) uppgift om efterkrav, som skall utkrävas av mottagaren;

i) noggrann förteckning å de handlingar, vilka såsom erforderliga för tull- eller annan administrativ behandling skola åtfölja godset, *jfr § 64*;

j) ort och dag för fraktsedelns utfärdande;

k) avsändarens underskrift och adress.

2. Å den plats i fraktsedeln, som är avsedd för avsändarens anteckningar, må avsändaren införa:

a) uppgifter, vad angår expressgods, om transportväg och tåglägenhet, om avsändaren gör anspråk på att viss sådan väg eller lägenhet skall komma till användning, samt, vad angår annan sändning, om önskad transportväg, därest annan väg skall användas än den i gällande vägföreskrifter bestämda;

b) anhållan att det å fraktsedeln upptagna godset måtte vägas eller räknas å avsändningsstationen;

c) föreskrift om åtgärder i enlighet med stadgandet i § 78 mom. 1 i händelse av hinder för godsets utlämning;

d) anhållan om transportens utförande i slutet eller öppen vagn, i senare fallet med särskilt angivande av, huruvida presenning önskas;

e) vissa meddelanden till underrättelse för mottagaren, såsom »från N. N.», »efter order av N. N.», »till disposition av N. N.», »försäkrat hos N. N.», »för vidarebefordring till N. N.», ävensom i sistnämnda fall föreskrift angående sättet för denna vidarebefordring, dock att sådana meddelanden få avse endast sändningen i dess helhet och icke medföra förbindelse eller ansvar för järnvägen.

3. Å fraktsedelns baksida äger avsändaren å för annat ändamål icke upptagen plats dessutom till underrättelse för mottagaren införa specifikation å sändningens innehåll och andra närmare meddelanden angående sändningen. Dylika meddelanden medföra icke förbindelse eller ansvar för järnvägen. Å nyssberörda plats må avsändaren jämväl anbringa försäkringsmärken.

4. Önskar avsändaren, att mottagaren icke skall underrättas om godsets

ankomst till bestämmelsestationen, skall i stället för uppgift om mottagarens boningsort införas ordet »liggegods». De i § 57 mom. 2 a) och b) samt i bilaga A omförmälda föremål få icke angivas såsom liggegods.

5. Föremål av olika slag kunna uppföras å samma fraktsedel, såvida de utan olägenhet kunna sammanlastas samt gällande författningar icke förbjuda deras sammanlastning.

Gods, som enligt § 57 mom. 2 endast under vissa villkor mottages till befordring, skall, om det sammanlastas med annat gods, å den gemensamma fraktsedeln uppföras särskilt för sig samt utmärkas genom ordet »villkorligt».

6. För gods, som enligt gällande bestämmelser skall lastas av avsändaren och lossas av mottagaren, skall avlämnas särskild fraktsedel, å vilken annat gods icke må upptagas.

7. Det är förbjudet att å fraktsedeln införa andra förklaringar eller meddelanden eller att vid fraktsedeln föga andra handlingar än sådana, som äro tillåtna enligt denna trafikstadga eller taxan, så ock att i stället för fraktsedel utfärda andra förpassningar.

8. De uppgifter och förklaringar, som skola införas i fraktsedeln av avsändaren, kunna anbringas medelst handskrift, vilken dock icke må utföras med blyerts, eller medelst maskinskrift, stämpling eller tryck. Jämväl avsändarens underskrift kan anbringas på detta sätt.

9. Fraktsedlar, som innehålla överklistringar eller raderingar, må icke mottagas. På annat sätt verkställda ändringar av fraktsedelns uppgifter äro tillåtna, men skola underskrivas å fraktsedeln av avsändaren eller å hans vägnar av hans bud. Då ändring avser viktsiffror eller stycketal, skola de nya talen införas med bokstäver i fraktsedeln.

10. Mot i taxan fastställd avgift skall fraktsedel på begäran utskrivs av stationspersonalen, dock att densamma städse skall underskrivas av avsändaren själv eller å hans vägnar av hans bud.

Tilläggsbestämmelser:

1. Såsom mottagare skall en enda person, firma eller juridisk person angivas. Att angiva bestämmelsestationen, stationsföreståndaren eller expedition därstädes såsom mottagare är icke tillåtet, såvida icke sändningen är avsedd för vederbörande stations eget behov eller eljest skall på grund av gällande bestämmelser sändas under sådan adress. Adresser, som icke innehålla mottagarens namn, såsom »till N. N:s order» eller »till innehavaren av fraktsedelsdubblotten», äro icke tillåtna.

*Till mom.
1 c).*

2. Uppgift om sändningens innehåll (godsbeskrivning) skall lämnas på följande sätt:

*Till mom.
1 d).*

a) i bilaga A samt bihang I, II, IV och VII upptagna varuslag skola angivas med däri använda benämningar;

b) de i taxans godsindelning specificerade varuslagen skola angivas med däri använda benämningar;

c) övriga varuslag skola angivas med den handelsbenämning, som svarar mot

varans art. Med handelsbenämning förstås varans allmänna benämning och icke sådant speciellt namn (t. ex. »Klax» å en sorts konstläderpapp), som givits varan av dess tillverkare. Önskar avsändare även det speciella namnet angivet å fraktsedeln, må detsamma inom parentes införas efter den allmänna benämningen.

3. Då till befordring inlämnas varuslag, för vilket i taxans godsindelning äro angivna olika tariffer allt efter varans beskaffenhet, beredningsgrad eller dylikt, t. ex. sten, lin m. fl., skall avsändaren, då så erfordras, å fraktsedeln specificera vederbörande varuslag i enlighet med godsindelningen. Sker ej detta, beräknas frakten för sändningen enligt vederbörande för varuslaget i fråga fastställda högsta tariff.

4. Fraktsedlar, innehållande endast allmänna beteckningar, såsom »diverse», »effekter», »köpmansgods», »marknadsgods», »tullgods» o. s. v., mottagas icke. Godsbeskrivningen »droger» eller »kemiska preparat» får dock användas, så framt avsändaren genom anteckning å fraktsedeln förklarar, att sändningen i fråga icke innehåller något varuslag, som är uteslutet från eller endast under vissa villkor mottages till befordring.

5. Om det i fraktsedeln avsedda utrymmet för godsbeskrivning är otillräckligt, skall denna beskrivning lämnas å särskilda vid fraktsedeln omsorgsfullt fästade och av avsändaren underskrivna papper, vilka skola vara av samma format som fraktsedeln. I fraktsedeln skall införas uppgift om att dylika papper förefinnas. Är sändningens totalvikt angiven, skall denna införas i fraktsedeln. De vidfästade papperen förses med avsändningsstationens datumstämpel.

6. Kolliantalet behöver icke utsättas för fraktstyckegodssändning av sådan beskaffenhet, att varje i densamma ingående kollen icke lämpligen kan förses med omslag och adress. Frakten beräknas enligt för sådan sändning i taxan givna bestämmelser.

Till mom.
1 g).

7. Betalningsföreskriften skall av avsändaren utföras sålunda:

A. Om *mottagaren* skall betala alla kostnader strykes ett streck över ordet »Betalningsföreskrift» och raden bredvid detta ord.

B. I *andra fall* tillfogas efter ordet »Betalningsföreskrift»:

a) om avsändaren önskar betala *hela frakten jämte alla järnvägen tillkommande taxeenliga extra avgifter* (utom efterkravsprovision), som kunna erläggas å avsändningsstationen, ordet »fritt»;

b) om avsändaren önskar betala *vad i a) sägs jämte vissa kostnader därutöver*, såsom under vägen eller å bestämmelsestationen uppkommande kostnader, hemforslingsavgift eller bilfrakt till mottagarens bostad i de fall hemforsling eller biltransport sker genom järnvägens förmedling, orden: »fritt jämte — — —», (noggrann uppgift å de avsedda kostnaderna, exempelvis »fritt jämte hemforslingsavgift»);

c) om avsändaren önskar betala *vad i a) sägs utom viss extra avgift*, orden: »fritt utom — — —»;

d) om avsändaren önskar betala *hela frakten, men icke några extra avgifter*, orden: »frakten fri»;

e) om avsändaren önskar betala *en del av frakten*, ordet: »fritt», varefter med bokstäver utskrivs det belopp, som avsändaren önskar betala;

f) om avsändaren önskar betala *endast viss extra avgift* (utom efterkravsprovision) ordet »fritt» samt benämningen å denna avgift.

Det är tillåtet angiva flera, varandra kompletterande betalningsanvisningar.

Till mom.
1 h).

8. Efterkravsbelopp skola angivas med bokstäver och siffror enligt anvisningarna i vederbörande fraktsedelsformulär. Därest uppgift om det postgirokonto, till vilket efterkravsbelopp skall överföras, införas å annan plats i fraktsedeln än

den härför avsedda, är järnvägen fri från ansvar för beloppets överförande till angivet konto.

9. Nuvarande fraktsedelsformulär äro icke avsedda för införande av uppgift om ort och dag för fraktsedelns utfärdande. *Till mom. 1 j).*

10. Såsom avsändare skall i fraktsedeln angivas en enda person, firma eller juridisk person. *Till mom. 1 k).*

11. Upplysning angående gällande vägföreskrifter lämnas å stationerna. *Till mom. 2 a).*

12. Föreskrifter angående iakttagande av särskild försiktighet vid lastningen, transporten eller lossningen, såsom t. ex. »Tunnorna ställas upprätt», »Aktas för stötar», »Skyddas mot sol», få icke finnas å fraktsedeln, utan skola anbringas å själva godset. *Till mom. 2 e).*

13. Därest avsändaren önskar, att å ilgodsfraktsedel upptagen sändning av i taxan som »lättfördärligt» betecknat gods, icke skall befordras med snälltåg utan endast med person- eller annat tåg, skall under godsbeskrivningen i fraktsedeln angivas: »Ej med snälltåg». *Till mom. 1 och 2.*

Önskas fraktstyckegods sändning eller vagnslastsändning befordrad i uppvärmd eller isad vagn, skall under godsbeskrivningen i fraktsedeln angivas: »I uppvärmd vagn» resp. »I isad vagn». Sådan transport utföres endast i den mån varmvagns- resp. kylvagnslägenheter äro inrättade, varom underrättelse på begäran lämnas å stationerna.

Önskar avsändare erhålla uteslutande förfoganderätt över viss vagn och järnvägen medger detta, skall under godsbeskrivningen i fraktsedeln angivas: »I förhyrd vagn».

14. Såsom exempel å gods, som icke får uppföras å samma fraktsedel som annat gods, nämnas: *Till mom. 5.*

a) vagnslastgods, som skall befordras med för detsamma särskilt upplåten transportlägenhet eller som på grund av att transporten erbjuder särskilda svårigheter befordras endast på vissa villkor;

b) gods som enligt avsändarens begäran önskas befordrat i uppvärmd eller isad vagn;

c) tullgods som styckegods;

d) explosiva varor;

e) styckegods, som enligt gällande förordningar eller enligt järnvägsförvaltnings föreskrifter icke må befordras tillsammans med vanligt styckegods och därför är att hänföra till s. k. isoleringsgods, såsom

eldfarliga oljor, frätande syror, kärl med flytande ämnen, som kunna tänkas läcka och därigenom skada annat gods (fotogen, smörjoljor, tjära, färgämnen i mindre hållbara burkar o. d.), tomma fotogen- och andra kärl, tomburar, tomma fisklådor, nyoljade presenningar, tjärat drev eller tågvirke, gods, som sprider lukt, av vilken annat gods kan taga skada, återgående bräder och lämningar, som använts vid forsling av kol, koks, betor o. d.

15. Fraktsedlar utskrivs av stationspersonalen i den omfattning, tjänsten det medger. Järnvägsförvaltning äger bestämma, huruvida och i vilken utsträckning utskrivningen skall ske avgiftsfritt. *Till mom. 10.*

§ 60.

Avsändarens ansvar för fraktsedelns uppgifter.

Avsändaren är ansvarig för riktigheten av å fraktsedeln utav honom eller hans bud lämnade uppgifter och förklaringar samt bär de följder, som må

uppkomma därigenom, att uppgift eller förklaring är oriktig, tvetydig, ofullständig eller införd å därför icke avsedd plats å fraktsedeln.

Tilläggsbestämmelse:

Därest järnvägens personal på avsändarens begäran utskriver och å hans vägnar undertecknar fraktsedeln, är personalen att betrakta såsom avsändarens bud. Avsändaren är sålunda i allt fall ansvarig för uppgifterna i fraktsedeln.

§ 61.

Prövning av sändnings innehåll och vikt. Påföljder av oriktiga uppgifter.

1. Järnvägen är berättigad att när som helst undersöka, om sändnings innehåll och vikt svara mot fraktsedelns uppgifter. Undersökning av godsets innehåll skall försiggå i två vittnens närvaro, såvida icke undersökningen är att hänföra till mått och steg, som offentlig myndighet i allmänna säkerhetens och ordningens intresse är berättigad att vidtaga.

2. Därest vikten å gods, vars lastning åligger järnvägen, icke angivits å fraktsedeln, fastställer järnvägen utan kostnad för trafikanten godsets vikt och inför densamma i fraktsedeln.

3. I fråga om gods, vars lastning åligger avsändaren, är järnvägen på avsändarens i fraktsedeln införda begäran skyldig att, om trafikförhållandena det medgiva, fastställa och i fraktsedeln införa godsets vikt, därest densamma kan utrönas medelst järnvägens vågar, ävensom kolliantalet, för såvitt godsets beskaffenhet utan större svårighet medgiver dess fastställande. I de fall, då taxan föreskriver, att frakten skall beräknas efter sändnings vikt, anses avsändare, som underlåtit att å fraktsedeln vederbörligen ange godsets vikt, därigenom hava framställt begäran om vägning. För dylik vägning och räkning äger järnvägen uppbära avgift enligt av Kungl. Maj:t fastställd särskild taxa. Kan godsets vikt icke utrönas å avsändningsstationen, fastställes densamma å station å godsets väg, som järnvägen finner därför lämplig.

4. Till grund för vägning medelst vagnvåg av gods, vars lastning åligger avsändaren, lägges den vikt, som finnes angiven å den vagn, varå godset lastats. Begär den, som äger förfoganderätt över godset, att vagnen skall vägas jämväl tom, är järnvägen skyldig att verkställa sådan vägning, såvida trafikförhållandena det medgiva. Av taxan framgår, huruvida avgift skall erläggas härför, liksom i sådant fall avgiftens storlek.

5. Till bevis, att järnvägen verkställt vägning eller räkning av gods, skall fraktsedeln förses med järnvägens intyg därom.

6. Har avsändaren i fraktsedeln lämnat oriktig uppgift om sändningens innehåll eller angivit för låg vikt eller har av avsändaren lastad vagn befunnits överbelastad, är avsändaren underkastad, förutom skyldighet att ersätta uppkommande skada samt ansvar enligt allmän lag eller författning,

förpliktelse att, jämte den riktiga frakten, utgiva tilläggsfrakt enligt följande bestämmelser:

a) Därest de i § 57 mom. 1 a) och i bilaga A uppräknade föremål inlämnas till befordring under oriktig benämning eller de för gods av i bilaga A angivna art där stadgade säkerhetsföreskrifter icke blivit iakttagna vid inlämnandet, utgör tilläggsfrakten en krona för varje påbörjat kilogram av vederbörande kallis bruttovikt.

I fråga om oriktiga uppgifter angående de i § 57 mom. 1 b) och mom. 2 a) och b) omförmälda föremål tillämpas de rörande befordring av dylika föremål särskilt utfärdade författningar.

b) I övriga fall skall, därest oriktig uppgift om sändnings innehåll och vikt eller annan i taxan för fraktens beräkning föreskriven beräkningsgrund skulle kunna föranleda för låg fraktberäkning, tilläggsfrakten utgöra dubbla beloppet av skillnaden mellan den riktiga frakten, räknad från avsändnings- till bestämmelsestationen, och frakten, beräknad enligt uppgifterna i fraktsedeln.

c) Har av avsändaren lastad vagn blivit överbelastad, uppgår tilläggsfrakten till sex gånger frakten från avsändnings- till bestämmelsestationen för den vikt, varmed den å vagnen angivna bärigheten överskridits.

Därest för låg vikt uppgivits, samtidigt med det att överbelastning ägt rum, skall tilläggsfrakt erläggas såväl för den för lågt uppgivna vikten som för överbelastningen.

7. Tilläggsfrakt kan utkrävas, så snart fraktavtalet är slutet, och skall vila å sändningen.

8. Tilläggsfrakt må icke utkrävas:

a) om oriktig vikt uppgivits,

därest avsändaren i fraktsedeln begärt godsets vägning genom järnvägens försorg;

b) om överbelastning ägt rum,

därest avsändaren i fraktsedeln begärt godsets vägning genom järnvägens försorg eller uppgivit godsets rätta vikt och denna befinnes överstiga den å vagnen angivna bärigheten, eller ock godsets vikt antingen icke med mer än fem procent överskridit den å vagnen angivna bärigheten eller med mer än fem procent överskridit sagda bärighet, men denna må antagas hava på grund av väderlekens inflytande överskridits efter fraktavtalets slutande;

c) om av järnvägen verkställd kontrollvägning icke utvisat större avvikelse från den i fraktsedeln angivna vikten än fem procent av nämnda vikt.

Tilläggsbestämmelser:

1. Avsändaren äger rätt att närvara vid vägning eller stycketalsräkning av hans gods. Om avsändaren efter av järnvägen verkställd vägning eller stycketalsräkning begär, att förnyad vägning eller stycketalsräkning skall i hans närvaro verk-

Till mom.
1—3.

ställas, skall sådan vägning eller räkning mot i taxan stadgad avgift äga rum, därest trafikförhållandena sådant medgiva.

Till mom. 3. 2. Därest vagnslastgods för verkställande av räkning av kolliantalet behöver omlämpas, åligger det vederbörande trafikant att tillhandahålla härför erforderlig arbetskraft.

Till mom. 6 a). 3. Då gods, som icke alls eller endast villkorligt mottages till befordring, sammanförts med annat gods till ett *kolli*, beräknas i förekommande fall tilläggsfrakten på hela kollits bruttovikt.

Till mom. 6 c). 4 a. En vagn anses överbelastad, när godsets vikt överskrider den å vagnen angivna bärigheten.

b. Då så stor överbelastning av en av avsändaren lastad vagn förefinnes, att lastens vikt med mer än 5 % överstiger den å vagnen angivna bärigheten, skall den viktmängd, som överskjuter bärigheten med mera än 5 %, avlastas och ställas till avsändarens förfogande. Avlastningsstationen påför sändningen kostnaden för sådan avlastning. Avsändaren skall ofördröjligen underrättas; om avlastningen ägt rum å en mellanstation, skall underrättelsen förmedlas genom avsändningsstationen. *Jfr tilläggsbest. 5.*

c. För gods, som i anledning av överbelastning avlastas å en mellanstation, beräknas frakt för den före avlastningen tillryggalagda transportsträckan enligt den tariff, efter vilken frakten för huvudsändningen beräknats.

d. Skall det avlastade godset på avsändarens begäran vidare- eller återsändas, behandlas det såsom en särskild sändning. Om emellertid vägning av den ursprungliga sändningen skolat jämlikt § 61 mom. 3 ombesörjas av järnvägen, men icke kunnat utföras å avsändningsstationen, beräknas frakten vid det avlastade godsets återsändande till utgångsstationen enligt samma tariff, efter vilken frakten för huvudsändningen beräknats.

e. I stället för att såsom särskild sändning vidaresända gods, vars vikt jämlikt § 61 mom. 3 det åligger järnvägen att utröna, kan det tillåtas avsändaren att lasta detsamma å någon vagn, som med samma slags last för hans räkning befordras från utgångsstationen och passerar ifrågavarande mellanstation. Avsändaren är i detta fall skyldig att å avsändningsstationen lasta den vagn, å vilken det avlastade godset skall intagas, så mycket mindre som vikten av detta gods och tillika att i fraktsedeln tydligt anmärka, att vagnen skall göra uppehåll å mellanstationen. Frakt beräknas i detta fall från den ursprungliga avsändningsstationen till slutstationen för hela lasten, inräknat således den å mellanstationen inlastade godsmängden, för vilken i så fall icke någon särskild frakt beräknas från avsändnings- till mellanstationen.

Eventuella lastnings- och lossningsavgifter, platspenningar och andra avgifter erläggas särskilt.

Till mom. 6 c) och 8 b). 5. Å vissa utländska vagnar är utom bärigheten även högsta tillåtna belastningen (maximibelastningen) angiven. Vad som i tilläggsbestämmelse 4 b härövan och i mom. 8 b) föreskrives att gälla, då godsets vikt med mer än 5 % överskrider den å vagnen angivna bärigheten, skall ifråga om dylika vagnar gälla först då godsets vikt överskrider den å vagnen angivna maximibelastningen.

§ 62.

Godsets emballering och märkning.

1. Är gods av beskaffenhet att under den tid, detsamma befinner sig i järnvägens vård, fordra emballage till skydd mot förlust, minskning eller skada, åligger det avsändaren att därom träffa behörig anstalt.

2. Har avsändaren icke uppfyllt i mom. 1 stadgad skyldighet, äger järnvägen vägra att mottaga godset.

3. Järnvägen äger fordra, att styckegodssändningar, bestående av ett flertal smärre föremål, vilkas mottagande och inlastning styckevis skulle medföra tidsspillan, sammanföras till större kolli.

4. II- och fraktstyckegods skall, därest så med hänsyn till godsets beskaffenhet utan svårighet kan ske, på tydligt, med motsvarande uppgift i fraktsedeln överensstämmande och hållbart sätt vara försett med anteckning om bestämmelsestationen samt med mottagarens namn och adress eller annat märke, som icke kan leda till förväxling. Å varje kolli expressgods och paketgods skall såväl avsändarens som mottagarens tydliga namn och adress ävensom avsändnings- och bestämmelsestation finnas angivna. Å paketgods-kolli, som är belagt med efterkrav, skall efterkravsbeloppet vara antecknat å kollit. För följderna därav, att gods är felaktigt eller otydligt märkt eller att åsatt märke eller adress förväxlas med äldre kvarsittande märke, är järnvägen icke ansvarig.

Tilläggsbestämmelser:

1. Emballering enligt mom. 1 skall beträffande såväl stycke- som vagnslastgods *Till mom. 1.* giva tillräckligt skydd mot skada ej blott å godset självt utan även å annan egendom eller å personer. Emballeringen skall alltså, såvitt så utan större svårighet kan anordnas, vara sådan att den medger godsets stuvning och ej hindrar olika kollins placering ovanpå varandra. Gods, vars lastning åligger avsändaren och som under transporten skall omlastas, skall vara så emballerat, att detsamma utan fara för skada kan omlastas. *Se även bih. III med järnvägsstyrelsens tillämpningsföreskrifter beträffande emballering av gods.*

2. Spridbart gods, såsom nötter, frukter och grönsaker samt sådant gods, som kan förorena andra föremål, såsom kol, aska, jord och jordfärger, mottages till befordring såsom styckegods endast under förutsättning att godset är på sådant sätt emballerat, att detsamma icke kan spridas eller förorena andra föremål.

3. I fråga om emballering av sändningar av nedan angivna slag är följande särskilt att beakta, nämligen:

a) i fråga om de i § 57 mom. 2 a)—c) nämnda föremål, att jämväl de i gällande författningar (se bih. I och II) samt i bil. A till denna stadga närmare angivna föreskrifter äro iakttagna;

b) i fråga om levande fisk i vatten, att de kärl, vari fisken försändes, äro försedda med lämpliga handtag och så inrättade, att vattnets utskvalpande i möjligaste mån förhindras;

c) i fråga om damejeanner och andra glas- och lerkärl, i vilka flytande ämnen förvaras, att de äro omsorgsfullt tillslutna och inpackade i tillräckligt starka lådor eller baljor. Dyliga sändningar mottagas till befordring i vagnslaster jämväl om flaskorna eller damejeannerna äro inpackade endast i korgar;

d) i fråga om tomma fat, som varit fyllda med flytande ämnen, att de skola vid befordring såsom styckegods vara så tillslutna, att möjligen kvarvarande innehåll icke kan utrinna;

e) i fråga om maskiner med lösa delar, såsom sånings- och skördemaskiner, att de lösa delarna skola vara fästade så, att personal och gods icke skadas vid maskinernas lastning eller lossning;

f) i fråga om kött och fläskvaror, vilka ej försändas i för transport av dylika varor särskilt inrättade järnvägsvagnar, att de äro inlagda i väl rengjorda lådor, fat eller dylika kärl eller i med tät botten försedda häckar.

Sker befordringen i lådor, fat eller kärl utan lock eller överdrag eller i häckar, böra varorna med hänsyn till ifrågakommande hälsovårdsföreskrifter vara inneslutna i rena omslag av starkt tyg eller starkt papper. Då papper användes, får ingen del av innehållet sträcka sig över eller utanför lådornas eller häckarnas överkant eller sidor.

Kött- och fläskvaror om högst 10 kilograms vikt pr kolli mottagas till befordring, även om de äro inneslutna endast i papper, innerst s. k. pergamentspapper och därutanpå starkt omslagspapper, som ej får visa minsta tecken till att väta håller på att tränga igenom.

Till mom. 2. 4. Tullgods, vars tullförsegling är skadad eller bristfällig, mottages icke till befordring.

Till mom. 3. 5. Järnvägen kan fordra att föremål, som på ett olämpligt sätt sammanförts till ett kolli, skola särskiljas eller sammanföras på ett sätt, som kan godkännas av järnvägspersonalen.

Till mom. 4. 6. För adressering av gods skola av styrelsen för Statens järnvägar fastställda, vederbörligen ifyllda normaladresskort användas eller motsvarande uppgifter på lika tydligt sätt anbringas å godset medelst färg. Samma uppgifter, som skola finnas å normaladresskortet, må dock med skrift anbringas å själva godset; å expressgodskolli skall därvid ordet »Expressgods» utsättas ovanför de övriga uppgifterna.

7. Därest ilstycke- eller fraktstyckegodssändning är belagd med efterkrav, bör efterkravsbeloppet vara antecknat å varje ifrågakommande kolli, därest så med hänsyn till godsets beskaffenhet utan svårighet kan ske.

§ 63.

Inlämning eller lastning av gods. Vagnbeställning. Avlämnings- och lastningsfrist.

1. Järnvägen är icke skyldig att mottaga gods till befordring, såvida det samma icke utan dröjsmål kan avsändas. I mån av utrymme i järnvägens magasin är järnvägen likväl pliktig att i avvaktan på tillfälle till transport mottaga styckegods till befordring, dock icke lättfördärvligt gods eller gods av i § 57 mom. 2 a) och b) samt bilaga A angivna slag.

2. Huruvida lastning av gods åligger järnvägen eller avsändaren, bestämes i taxan.

3. Gods, som skall lastas genom järnvägens försorg, skall avlämnas till befordring å anvisad plats å tid, då vederbörande godsexpedition hålles öppen. Denna tid skall kungöras genom anslag.

Lastning av gods genom avsändarens försorg skall ske på anvisad plats å helgfri dag under tiden mellan kl. 7 f. m. och kl. 7 e. m. Medgiver järnvägen, att lastning må ske å annan tid, äger järnvägen kräva ersättning för därav möjligen uppkommande kostnader och är icke skyldig att till befordring mottaga godset å annan tid än då godsexpeditionen hålles öppen.

Å sön- och helgdagar är järnvägen icke skyldig att mottaga fraktgods.

Järnvägsförvaltning äger bestämma, under vilka tider å dylika dagar ilgods skall mottagas.

Expressgods skall inlämnas i resgodsmagasinet å tider, då detta hålles öppet.

4. Avsändaren är skyldig att ställa sig till efterrättelse de lastningsföreskrifter, som järnvägen kan finna skäl meddela.

5. Är icke i trafikstadgan eller annan förordning föreskrivet, att visst lastningssätt skall användas, äger avsändaren bestämma, huruvida vagnlastgods skall befordras utan eller med ettdera av de två slag av täckning, som i taxan angivas.

Järnvägen är dock icke skyldig att tillhandahålla presenningar för täckning av godssändning, som är av beskaffenhet att kunna skada desamma.

Avsändaren är icke skyldig att mottaga bristfällig vagn eller presenning, ej heller vagn, som icke förut blivit rengjord på sätt för lastens skyddande och ändamålsenliga stuvning är erforderligt. Om förekomsten av sådan bristfällighet å vagn eller presenning, som icke gör materielen oanvändbar men dock kan innebära risk för skada å godset, skall järnvägen så vitt möjligt upplysa avsändaren.

6. Avsändare av gods, som skall lastas genom avsändarens försorg, har att å avsändningsstationen, med angivande av dag för lastningen, godsets bestämmelsestation, beskaffenhet och ungefärliga vikt, beställa erforderliga vagnar och presenningar.

Vagnbeställning kan ske skriftligen, muntligen eller medelst telegraf eller telefon. Uppstår tvist om innehållet av beställning, som gjorts muntligen eller medelst telefon, skall stationens anteckning därom äga vitsord.

Alla beställningar, som inkommit före viss av vederbörande järnvägsförvaltning bestämd tid å den söckendag, som närmast föregår den avsedda lastningsdagen, skola anses samtidigt avgivna samt medföra rätt till erhållande av vederbörlig andel av samtliga under lastningsdagen å stationen tillgängliga vagnar och presenningar, som icke erfordras för transport av järnvägens eget gods eller av styckegods. Järnvägen äger dock att från denna regel göra undantag för sändningar av lik, levande djur, ilgods, fraktgods, som är utsatt för hastig förstöring, samt andra fraktgodssändningar, som uppenbarligen äro av brådskande art.

7. Järnvägsförvaltning äger fordra, att avsändaren, såsom säkerhet för att beställd vagn bliver använd, erlägger vagnspenningar för ett dygn. Denna säkerhet återställes, om beställd vagn användes för lastning, ävensom

a) då det beställda antalet vagnar icke kan å den avsedda lastningsdagen ställas till avsändarens förfogande och avsändaren vid beställningen gjort uttryckligt förbehåll, att densamma för sådant fall icke skall vara för honom bindande, samt

b) då vagnbeställningen återtagits senast kl. 12 på dagen den söckendag, som närmast föregår den avsedda lastningsdagen.

Vagnbeställning anses förfallen, därest lastning av vagn icke påbörjats inom den för lastningens utförande här nedan bestämda tid.

8. Järnvägen är icke underkastad ersättningsskyldighet för det fall, att vagnar eller presenningar, utan att försummelse ligger järnvägen till last, icke kunnat tillhandahållas å önskad tid.

Kan vagn icke tillhandahållas i enlighet med vagnbeställning, skall stationen, där så utan svårighet kan ske, utan ersättning därom underrätta avsändaren.

9. Avsändare äger åtnjuta avlämningsfrist för avlämning av sändning, vars lastning åligger järnvägen, och lastningsfrist för sådan lastning, som åligger avsändaren, allt enligt följande grunder:

a) Avlämningsfrist räknas från den tidpunkt, då första delen av sändningen jämte vederbörlig fraktsedel avlämnats, utgör tolv dagtimmar och anses överskriden, om icke fraktavtalet jämlikt § 65 mom. 1 blivit slutet före dess utgång.

b) Lastningsfrist räknas från den tidpunkt, då tom vagn i förekommande fall jämte presenning eller annat lastningstillbehör, ställts till avsändarens förfogande, och anses överskriden, om icke fraktavtalet jämlikt § 65 mom 1 blivit slutet inom tolv dagtimmar, efter det vagnen jämte lastningstillbehör ställts till avsändarens förfogande, eller, om lastningen avslutats tidigare, omedelbart efter fullbordad lastning.

Med dagtimmar förstås tiden från kl. 7 f. m. till kl. 7 e. m., dock att däri ej inräknas sön- och helgdagar samt tiden från kl. 2 e. m. till kl. 7 e. m. dag före sön- och helgdag.

Vagn, som införes å sidospår eller hamnspår, utan att flyttningen åligger järnvägen, anses vid beräkning av lastningsfrist ställd till avsändarens förfogande från den tidpunkt, då vagnen blivit ställd å den plats inom stationsområdet, från vilken flyttningen sker. För dylik vagn anses lastningen icke vara fullbordad, förrän vagnen återförts inom stationsområdet.

10. Varder enligt å stationen förda anteckningar avlämnings- eller lastningsfrist överskriden och beror ej sådant av järnvägen, är avsändaren skyldig erlägga plats-, magasins-, vagns- eller presenningspenningar enligt taxan. Överskrides fristen i dylikt fall med mer än tolv dagtimmar, äger järnvägen för avsändarens räkning och på hans risk lossa redan inlastat gods samt upplägga detsamma inom järnvägens område eller överlämna det till lämplig person för förvaring.

Den tid, för vilken plats-, magasins-, vagns- och presenningspenningar beräknas, tager sin början utan föregående tillsägelse till avsändaren. I nämnda tid inräknas icke sön- och helgdagar eller tiden från kl. 7 e. m. till kl. 7 f. m.

11. Under tider av godsanhopning eller då tillgången å visst vagnslag icke täcker behovet, kan järnvägsförvaltning nedsätta avlämnings- eller lastningsfristen, dock icke lägre än till nio dagtimmar, eller höja plats-, maga-

sins-, vagns- och presenningspenningar, dock icke högre än till dubbla beloppet.

Dylik nedsättning av avlämnings- eller lastningsfrist eller höjning av plats-, magasins-, vagns- och presenningspenningar skall före dess ikraftträdande på lämpligt sätt kungöras.

12. I vad mån särskilda omständigheter böra föranleda nedsättning i eller efterskänkande av de i mom. 10 omförmälda avgifter eller återställande helt eller delvis av den i mom. 7 omförmälda säkerhet, avgöres av vederbörande järnvägsförvaltning. Åtnöjes avsändaren icke med järnvägsförvaltnings beslut i sådant fall, gäller vad i § 93 mom. 5 och 6 här nedan sägs.

Tilläggsbestämmelser:

1. Trafikbefälet fastställer de tider, då godsexpeditionerna skola hållas öppna. *Till mom. 3.*
Å mindre stationer må godsexpeditionen och godsmagasinet hållas stängda under den tid, då personalen är sysselsatt i och för tågs expedierande.

2. Å station, där vederbörande trafikbefäl finner sådant erforderligt, må inlämning av styckegods, som är underkastat hastig förstöring, äga rum jämväl å annan tid, än då godsexpeditionen hålles öppen. Därest särskild tjänstgöring härigenom påkallas, skall avsändaren erlagga särskild avgift för sådan expediering enligt av trafikbefälet fastställd taxa.

3. Gods skall, för att kunna vinna befordring med viss för detsamma upplåten tåglägenhet, vara inlämnat och fraktavtalet slutet, därest befordringen skall äga rum såsom ilgods, senast 30 minuter samt, därest befordringen skall äga rum såsom fraktgods, senast 2 timmar före vederbörande tågs avgångstid. Trafikbefälet äger dock, då så kan befinnas erforderligt, fastställa annan och jämväl tidigare inlämningstid för såväl ilgods som för fraktgods. De fastställda tiderna kungöras genom anslag.

4. Vid regelbundna försändelser av mjölk och grädde, som inlämnas till befordring med särskilda »mjölkfraktsedlar», må godset inlämnas intill 15 minuter före det tågs avgångstid, med vilket befordringen skall äga rum, under villkor dock att avsändaren lämnar arbetsbiträde vid inlastningen, därest transporten skall äga rum med annat tåg än godståg och avsändaren icke begär vägning av godset.

5. Angående inlämningstid för explosiva varor, se kungl. förordningen angående explosiva varor. (Bih. I).

6 a. Vid lastningens verkställande åligger det avsändaren att tillse, att de *Till mom. 4.*
lastade föremålen ligga stadigt och äro säkert fastgjorda, så att de ej förskjuta sig i följd av stötar eller skakningar. Granskning av lastningsättet åligger icke järnvägen, och om järnvägen utför sådan granskning, handlar den endast i eget intresse för att trygga trafiksäkerheten.

b. Lasten skall vara så fördelad, att vagnshjulen bliva möjligast lika belastade.

c. Avsändaren är skyldig att vid lastning av vagnslastgods taga erforderlig hänsyn till den omständigheten, att vissa godsslag på grund av väderlekens inflytande kunna öka i vikt.

Vederbörande överbelastning av vagn, se tilläggsbest. 4 och 5 till § 61.

Vagn av önskat slag icke kunnat tillhandahållas å den avsedda last- *Till mom. 5.*
dagen i enlighet med gjord vagnbeställning (jfr mom. 6), är avsändaren ansvarig för att kostnaden för beställningen förfallen.

Vad som icke uttryckligen nämnts i denna bestämmelse, då gods skall befordras i öppen vagn med presenning, skall

avsändaren ombesörja påläggandet av presenning; dock skall järnvägens personal, då förhållandena så medgiva, därvid vara avsändaren behjälplig.

Till mom. 6. 9. Med å station tillgängliga vagnar och presenningar förstås de vagnar och presenningar, vilka, sedan å järnvägens samtliga stationer befintliga tomvagnar i möjligaste mån lika fördelats mellan vagnrekvirenterna å samtliga stationer, kunna av järnvägsförvaltningen anvisas för lastning å stationen i fråga.

Till mom. 7. 10. Användes icke beställd och inom föreskriven tid tillhandahållen vagn för lastning och har i mom. 7 angiven säkerhet icke avfordrats av avsändaren, äger järnvägen fordra, att han erlägger ett mot säkerheten svarande belopp.

§ 64.

Tull- och övriga administrativa förordningar.

1. Avsändaren är pliktig att till fraktsedeln foga alla handlingar, som erfordras för att tull- och övriga administrativa förordningar skola kunna iakttagas, innan godset utlämnas till mottagaren. Avsändaren är järnvägen ansvarig för skada och kostnad, som må uppstå till följd av att sådana handlingar saknas eller äro ofullständiga eller oriktiga, såframt icke järnvägen låtit någon försumlighet komma sig till last. *Jfr § 59 mom. 1 i).*

Järnvägen har icke någon skyldighet att granska nämnda handlingars riktighet eller fullständighet.

2. Vid godsets ankomst till bestämmelseorten skall mottagaren sörja för att vederbörande tull- och övriga administrativa förordningar iakttagas. *Jfr § 74 mom. 6 andra stycket.*

Tilläggsbestämmelse:

Till mom. 1. Järnvägen kan fordra, att handlingar av i mom. 1 angivet slag skola vara utfärdade särskilt för varje sändning.

§ 65.

Fraktavtalets slutande. Fraktsedelns vitsord.

1. Då allt å samma fraktsedel upptaget gods jämte därtill hörande fraktsedel avlämnats till järnvägen och avsändaren fullgjort de skyldigheter, som före godsets avsändande åligger honom, anses godset mottaget till befordring och fraktavtalet slutet.

2. Omedelbart efter det godset blivit mottaget till befordring, skall avsändningsstationens expedition till intyg om mottagandet trycka sin datumstämpel å såväl fraktsedeln som fraktsedelsdubblotten, varefter den senare återställles till avsändaren. Om avsändaren så fordrar, skall stämplingen ske i hans närvaro.

3. Den stämplade fraktsedeln skall anses visa, där annat ej styrkes, att godset med hänsyn till vikt, stycketal och innehåll så avlämnats samt övrigt så avtalats och förfarits, som fraktsedeln angiver; dock utgå fraktsedelns uppgifter icke bevis mot järnvägen beträffande vikt eller för gods, vars lastning åligger avsändaren, såvida järnvägen

räknat godset och anteckning därom gjorts å fraktsedeln, ej heller beträffande innehållet av gods, som är slutet i packor, kistor, kärl eller annat sådant emballage, att innehållet är järnvägen obekant.

B. Befordringens verkställande.

§ 66.

1. Expressgods befordras med varje tåg, som är lämpligt för sådan godsbefordring. Har avsändaren vid inlämningen icke angivit det tåg, med vilket han önskar få befordringen utförd, befordras godset med första lämpliga tåg. Järnvägen är dock icke skyldig att befordra expressgods med visst tåg med mindre godset inlämnats senast 30 minuter före tågets avgångstid.

2. Beträffande annat än i mom. 1 avsett gods äger järnvägen bestämma, med vilket tåg godset skall transporteras. Järnvägen är dock skyldig ombesörja, att godset framkommer till bestämmelsestationen så tidigt, att det kan utlämnas före utgången av den i § 73 för avtalets fullgörande bestämda tiden (leveransfristen).

Tillägsbestämmelser:

1. Upplysningar om med vilka tåg gods av olika slag i regel avsändas från avsändningsstationen och om den planliga befordringstiden till olika bestämmelsestationer, lämnas å stationerna. Sådana upplysningar medföra icke större ansvar för järnvägen än enligt trafikstadgans i övrigt givna bestämmelser.

2. Avsändaren kan efter därom med järnvägen i varje särskilt fall träffad överenskommelse och mot stadgad tilläggsavgift få en vagnslastsändning, il- eller fraktgods, transporterad med vissa på förhand bestämda tåg (s. k. transport under avkopplingsförbud).

Överenskommelse, som nyss nämnts, kan träffas jämväl med mottagaren av en vagnslastsändning, i vilket fall den stadgade tilläggsavgiften dock icke får vila på godset.

Om ett avtal om avkopplingsförbud av en eller annan anledning — tågförsening eller annat missöde — icke kan genomföras, är järnvägen skyldig återbetala tilläggsavgiften för befordring under avkopplingsförbud. Härutöver har järnvägen icke annat ansvar än enligt trafikstadgans i övrigt givna bestämmelser.

C. Frakt och efterkrav.

§ 67.

Frakt- och tilläggsavgifter.

1. Äro direkta tariffer upprättade mellan avsändnings- och bestämmelsestationerna, skall, därest icke för visst eller vissa fall undantag medgives, frakten beräknas enligt dessa tariffer, varvid iakttages, att beräkningen sker efter den taxa, som gäller den dag, då fraktavtalet slutes.

Om dylika direkta tariffer icke finnas upprättade, skall, därest icke för visst eller vissa fall undantag medgives, frakten beräknas för varje järnväg för sig, dock att, därest en direkt tariff är upprättad mellan ändstationerna

å ifrågakommande sträckor å två eller flera av de järnvägar, över vilka transporten skall äga rum, frakten för dessa sträckor skall beräknas enligt berörda tariff. För den första delsträckan skall härvid frakt beräknas efter den taxa, som gäller den dag, då fraktavtalet slutes, och för en var av övriga delsträckor efter den taxa, som gäller den dag, då godset inkommer på delsträckan ifråga.

2. De enligt vederbörande tariffer uträknade fraktavgifterna skola av järnvägen uppföras å fraktsedeln. Övriga järnvägen tillkommande, i taxan och i denna trafikstadga särskilt nämnda avgifter skola jämväl uppföras å fraktsedeln, för så vitt icke enligt vederbörande järnvägsförvaltnings beslut särskilt kvitto utfärdas.

3. Utöver de i mom. 2 nämnda avgifter äger järnvägen icke att av trafikant utkräva annan gottgörelse än för kontanta utlägg, såsom tullavgifter, i taxan icke särskilt nämnda avgifter för godsets överföring från en bangård till en annan, kostnader för reparationsarbeten, som på grund av godsets yttre eller inre beskaffenhet befinnas nödvändiga för dess bevarande, och dylikt.

Jämväl dessa kostnader skola, med biläggande av vederbörligt kvitto, uppföras å fraktsedeln.

§ 68.

Fraktens betalning.

1. Järnvägen kan före fraktsedelsdubblettens återställande till avsändaren fordra, att frakten för gods, som är utsatt för hastig förstöring eller vars värde icke med säkerhet täcker fraktkostnaden, skall erläggas å avsändningsstationen.

2. Befordringsavgift för expressgods skall erläggas vid godsets avlämnande till befordring. I övriga fall kan avsändaren, för så vitt icke för vissa transporter annorlunda finnes föreskrivet i taxan, antingen erlägga frakten vid godsets inlämning till befordring eller anvisa densamma att betalas av mottagaren. Det är tillåtet att förutbetala en del av frakten. *Jfr § 59 mom. 1 g) samt tilläggsbest. 7 till § 59.*

3. De frakt- och övriga avgifter, som avsändaren erlägger, skola av avsändningsstationen införas i såväl fraktsedeln som fraktsedelsdubbletten.

4. Därest frakt- eller andra avgifter skola betalas å avsändningsstationen, men deras storlek icke kan av densamma bestämmas, äger stationen fordra, att avsändaren hos stationen såsom säkerhet nedsätter ett belopp, som kan beräknas täcka de avgifter, vilka skola erläggas.

5. Därest mottagaren icke inlöser fraktsedeln, är avsändaren, efter det godset å bestämmelsestationen ställts till hans förfogande eller järnvägen med stöd av § 77 eller 78 försålt godset, ansvarig för betalning av samtliga på godset vilande frakt- och övriga avgifter.

Tilläggsbestämmelser:

1. Avsändare och mottagare av paketgods, ilgods och fraktgods kunna i den mån vederbörande järnvägsförvaltning finner lämpligt, medgivas fraktkredit under viss tid. Närmare upplysningar angående villkoren härför lämnas av järnvägsförvaltningarna och å stationerna.
2. Bestämmelserna i § 68 gälla i tillämpliga delar även vid ändrat förfogande över godset, medan detsamma är under transport.
3. Angående fraktens betalning för lik och levande djur, se § 41, mom. 8, *Till mom. 1.* resp. § 51.
4. Såsom exempel på godsslag, för vilka järnvägen kan fordra fraktens förutbetalning, nämnas:
is, jäst, skaldjur, färsk fisk, färskt kött eller fläsk, vilt, slaktat fjäderfä, mjölk och grädde, färska grönsaker, färsk frukt, färska bär, levande växter, julgranar samt begagnat emballage.
5. Å av avsändaren deponerat belopp lämnar järnvägen särskilt kvitto. Sedan *Till mom. 4.* storleken av de avgifter, för vilka det sålunda nedsatta beloppet utgör säkerhet, blivit känd, sker avräkning med avsändaren, varvid denne mot återlämnande av kvittot erhåller specificerad räkning (frankaturnota) å de debiterade kostnaderna.

§ 69.

Anspraak till följd av oriktig fraktberäkning.

1. Har vid fraktdebitering taxan tillämpats oriktigt eller frakt- eller annan avgift eljest beräknats felaktigt, skall vad sålunda beräknats för litet betalas efteråt och vad för mycket erlagts återbäras, därom vederbörande skall underrättas snarast möjligt.
2. Därest fraktsedeln icke inlöses av mottagaren, är avsändaren skyldig erlägga vad vid fraktdebiteringen må hava beräknats för litet. Har fraktsedeln inlösts av mottagaren, åligger nämnda skyldighet avsändaren, i det fall och i den mån han i fraktsedeln åtagit sig att betala frakten, men i övrigt mottagaren.
3. Berättigad att återbekomma för högt beräknad avgift är den, som till järnvägen erlagt det för högt beräknade beloppet.
4. Beträffande till trafikant lämnad uppgift angående vid viss tidpunkt gällande fraktavgift är stadgat i § 5 här ovan.

§ 70.

Efterkrav.

1. Expressgods får beläggas med efterkrav endast i den mån järnvägen härtill lämnat medgivande. I övrigt äger avsändaren, så vitt ej annorlunda är eller framdeles varder stadgat, belägga gods med efterkrav intill dess fulla värde ävensom för utlägg eller omkostnader, som vila på godset, såsom frakt, forlöner, tullumgälder och speditjonskostnader.
2. Järnvägen är icke pliktig att till avsändaren utbetala efterkravet, förr

än detsamma blivit inbetalt av mottagaren, varom avsändaren skyndsamt skall kostnadsfritt underrättas.

3. Om godset blivit utlämnat, utan att därå vilande efterkrav uppburits, är järnvägen skyldig att genast lämna avsändaren ersättning intill efterkravets belopp för honom därigenom tillskyndad skada, järnvägen dock obetaget att av mottagaren söka sitt åter.

4. Å angivet efterkrav beräknas provision enligt taxan. Järnvägen äger bestämma, huruvida dylik provision skall erläggas å avsändnings- eller å bestämmelsestationen.

Tilläggsbestämmelser:

Till mom. 1. 1. Expressgods får icke beläggas med efterkrav. *Angående förbud för efterkrav för hundar, se § 55.*

Till mom. 2. 2. Sedan efterkravet inbetalts av mottagaren, utbetalas detsamma utan onödigt dröjsmål till avsändaren eller, om hinder härför möter, ställes detsamma till dennes förfogande.

Till mom. 4. 3. Efterkravsprovision skall erläggas å bestämmelsestationen.

D. Avsändares förfoganderätt.

§ 71.

1. Avsändaren äger på grund av fraktavtalet ensam rätt bestämma, att gods, som icke avsänts, skall återlämnas av avsändningsstationen, att gods, som avsänts, skall stoppas under vägen, kvarhållas å bestämmelsestationen eller utlämnas till annan än den i fraktsedeln uppgivna mottagaren eller å annan station än den ursprungliga bestämmelsestationen eller att det skall återsändas till avsändningsstationen. Avsändaren äger jämväl rätt att, efter det godset mottagits till befordring, pålägga, höja, minska eller återkalla efterkrav samt att å avsändningsstationen erlægga frakt och andra avgifter, som anvisats att betalas av mottagaren, dock utan ansvar för järnvägen för behörigt utförande av dylik föreskrift om påläggande eller höjande av efterkrav. Förfoganden av annat slag än ovan nämnts eller i § 72 mom. 3 omförmäles äro icke tillåtna, för så vitt icke järnvägen lämnat särskilt medgivande därtill.

2. I mom. 1 omförmälda rätt (förfoganderätt) tillkommer likväl icke avsändaren, för så vitt han icke företer fraktsedelsdubblotten. Har järnvägen efterkommit avsändarens föreskrift utan att fordra fraktsedelsdubblottens företeende, är järnvägen, om avsändaren överlämnat fraktsedelsdubblotten till mottagaren, skyldig ansvara för den skada, som mottagaren kan lida till följd av järnvägens berörda förfaringssätt.

3. Järnvägen är icke pliktig efterkomma avsändarens föreskrifter i förut omförmälda hänseenden, såvida icke samma föreskrifter kommit järnvägen tillhanda genom avsändningsstationen.

Avsändningsstationen är skyldig att så skyndsamt som möjligt vidtaga

erforderliga åtgärder för att bringa avsändarens föreskrifter till verkställighet.

Har avsändaren meddelat sådan föreskrift, som i mom. 1 sägs, men förfoganderätten över godset övergått till mottagaren, innan föreskriften hunnit verkställas, medför föreskriften icke förpliktelse för järnvägen.

4. Även om avsändaren kan förete fraktsedelsdubblen, upphör hans förfoganderätt, så snart fraktsedeln efter godsets ankomst till bestämmelsestationen blivit utlämnad till mottagaren eller denne på grund av bestämmelserna i § 74 här nedan gjort sina av fraktavtalet härrörande rättigheter gällande mot järnvägen. Järnvägen äger därefter icke rättighet att följa andra föreskrifter än de av mottagaren givna, vid äventyr att eljest bliva denne ansvarig för godset.

5. Vägrar mottagaren att utlösa godset, äger avsändaren full förfoganderätt över detsamma, även om han icke kan förete fraktsedelsdubblen.

6. Varje förfogande av avsändaren skall, där järnvägen ej medgivit undantag, omfatta hela sändningen och ske genom av honom undertecknad skriftlig förklaring enligt i bilaga D fastställt formulär. Förklaringens innehåll skall återgivias i fraktsedelsdubblen, vilken återlämnas till avsändaren, sedan densamma försetts med stationens datumstämpel.

7. Av avsändaren under annan form träffat förfogande över godset är ogiltigt.

8. Järnvägen får icke vägra eller fördröja utförandet av de i mom. 1 omnämnda föreskrifter eller utföra dem på mot deras lydelse stridande sätt, utan så är, att deras noggranna iakttagande skulle föranleda hinder i trafikens regelbundna gång eller ock, vid försändande till annan station än den ursprungliga bestämmelsestationen, godsets värde icke täcker kostnaden för försändandet samt säkerhet därför icke ställes. Om sådant förhållande skall avsändaren skyndsamt underrättas.

9. Föreskriver avsändaren, att godset skall stoppas under vägen eller kvarhållas å bestämmelsestationen, äger järnvägen uppbära i taxan fastställda plats-, magasins-, vagns- och presenningspenningar för den tid utöver tolv timmar, som, räknat från godsets ankomst, må förflyta, till dess avsändarens föreskrift om godsets vidareändande eller utlämnande kommit den station tillhanda, å vilken godset kvarhållits. Därest detta dröjsmål varar mer än tjugufyra timmar, äger järnvägen rättighet att för vederbörandes räkning och på hans risk lossa godset samt upplägga detsamma inom järnvägens område eller överlämna det till lämplig person för förvaring.

10. Järnvägen kan fordra ersättning för kostnader, som uppstått genom verkställandet av de i mom. 1 omnämnda förfoganden, för så vitt icke kostnaderna orsakats genom felaktigt förfarande av järnvägen.

11. Vid ändrat förfogande skall, förutom ersättning för de i mom. 9 och 10 omnämnda kostnader, frakt, för såvitt icke järnvägen medgiver undantag, erläggas enligt följande grunder:

a) Om godset stoppas och utlämnas å en mellanstation, erlägges frakt till denna station.

b) Om godset från bestämmelsestationen eller från en mellanstation återsändes till avsändningsstationen eller om detsamma från bestämmelsestation eller mellanstation vidarebefordras till annan station, erlägges, utöver frakten till den ursprungliga bestämmelsestationen eller förenämnda mellanstation, i förra fallet återfrakt till avsändningsstationen och i senare fallet frakt från den ursprungliga bestämmelsestationen eller mellanstationen till den nya bestämmelsestationen.

12. Vad i lagen om köp och byte av lös egendom finnes stadgat angående rätt att, på grund av köparens obestånd eller underlåtenhet att fullgöra vad honom i följd av köpet åligger, hindra godsets utgivande skall äga tillämpning utan hinder av ovan givna föreskrifter.

Tillägsbestämmelser:

Till mom. 1. 1. Avsändaren må jämväl bestämma, att fraktgodssändning skall från bestämmelsestationen eller från mellanstation, där godset stoppats, vidarebefordras såsom ilgods eller att ilgodssändning skall från sådan station vidarebefordras såsom fraktgods eller att ilgodssändning, som icke blivit utlöst, skall återsändas till avsändningsstationen såsom fraktgods.

Bestämmelserna i mom. 8 äga tillämpning jämväl i förenämnda fall. Frakten beräknas särskilt för ilgodssträckan och särskilt för fraktgodssträckan.

Till mom. 1 och 3. 2. Avsändarens föreskrift angående ändrat förfogande över sändningar av explosiva varor eller eldfarliga oljor efterkommes endast i den mån bestämmelserna i gällande förordningar angående dessa varuslag ej lägga hinder i vägen härför. *Jfr bih. I och II.*

Till mom. 3. 3. Meddelande om ändrat förfogande befordras såsom tjänstebrev.

På avsändarens begäran och på hans bekostnad kan dock bestämmelsestationen eller den station, där godset skall stoppas, medelst telegram eller telefonmeddelande underrättas om ett å avsändningsstationen avgivet skriftligt förfogande. I dylikt fall skall bestämmelse- eller mellanstationen uppehålla godset, till dess att det skriftliga förfogandet anlät.

Därest emellertid bestämmelsestationen eller den station, där godset skall stoppas, genom av avsändaren betalt kollationerat telegram från avsändningsstationen erhållit del av innehållet av avsändarens förfogande, äger stationen i fråga utföra avsändarens föreskrifter utan att avvakta ankomsten av det skriftliga förfogandet.

Till mom. 6. 4. Ansökan om sådant undantag, som omförmäles i mom. 6, skall ställas vid Statens järnvägar till vederbörande trafikinspektör och vid enskild järnväg till järnvägens trafikföreståndare.

5. Formulär enligt bil. D tillhandahållas å stationerna.

6. Avsändare, som önskar erhålla underrättelse, huruvida ett av honom lämnat ändrat förfogande kan utföras, kan erhålla sådan underrättelse mot erläggande å avsändningsstationen av avgiften för telegram med betalt telegrafsvär till den station, där förfogandet skall utföras. Därest avsändaren så önskar, skall avsändningsstationen i fraktsedelsdubblotten återgiva innehållet i svarstelegrammet samt bestyrka detta medelst anbringande av stationens datumstämpel.

Till mom. 8. 7. Har avsändaren föreskrivit, att en sändning skall stoppas och utlämnas å en station under vägen, men sändningen hunnit gå förbi den avsedda stationen, innan

förfogandet kommit densamma tillhanda, skall avsändaren genom avsändningsstationen skyndsamt underrättas, att hans föreskrift ej kunnat utföras.

8. Lagen om köp och byte av lös egendom den 20 juni 1905 § 39 har följande *Till mom. 12.* lydelse:

»Om köparens obestånd.

§ 39. Har, i fall då anstånd med köpeskillings erläggande är medgivet, köparen efter köpets avslutande

blivit försatt i konkurs eller fått till stånd offentlig ackordsförhandling utan konkurs

eller vid utmätning funnits sakna tillgång att betala sin gäld

eller, om han är köpman, inställt sina betalningar

eller eljest funnits vara på sådant obestånd, att det måste antagas, att köpeskillingen ej varder rätteligen erlagd;

vare säljaren berättigad att, intill dess betryggande säkerhet ställes för köpeskillings gäldande, hålla godset inne eller, där det är försänt men ej kommit i köparens besittning, hindra dess utgivande. Är tiden för godsets avlämnande inne, och vill säljaren häva köpet, have ock därtill lov, så framt ej ofördröjligen efter anmaning säkerhet ställes för köpeskillings gäldande.»

Yrkar säljare, att gods skall hållas inne eller icke utgivas och framställes yrkandet på annat sätt än som i § 71 sägs, skall den station, där yrkandet framställt, tills vidare kvarhålla godset och omedelbart, å Statens järnvägar hos vederbörande trafikinspektör och å enskild järnväg hos trafikföreståndaren, inhämta förhållningsorder.

E. Transporthinder och tid för avtalets fullgörande.

§ 72.

Transporthinder.

1. Därest godsets transport över av avsändaren föreskriven eller av järnvägen bestämd väg förhindras eller avbrytes, är järnvägen, där så kan ske, skyldig att utan ökad kostnad ombesörja, att godset å annan, samma eller annan järnväg tillhörig järnvägslinje transporteras till bestämmelsestationen.

2. Kan godset icke å annan järnvägslinje transporteras till bestämmelsestationen, skall avsändarens föreskrift beträffande godset genom avsändningsstationens förmedling ofördröjligen inhämtas.

Avsändaren äger i sådant fall frånträda avtalet, men är, såframt icke försummelse å järnvägens sida föreligger, skyldig utgiva ersättning för de frakt- och andra kostnader, som falla på den transportsträcka, över vilken godset möjligen redan blivit transporterat.

Med mindre försummelse ligger järnvägen till last, är järnvägen icke pliktig bevilja anhållan om återvändning i fall, då godsets värde må anses icke kunna täcka kostnaderna för återtransporten och frakten för densamma icke genast erlägges.

3. Skulle avsändaren icke längre vara i besittning av fraktsedelsdubblotten, äger han likväl i de i denna paragraf omförmälda fall bestämma an-

gående godsets vård och dess vidarebefordring, varvid dock av honom lämnad föreskrift om godsets vidarebefordring icke må innebära någon ändring i fråga om mottagare eller bestämmelsestation.

4. Såvida icke avsändaren på anfordran av järnvägen lämnar föreskrift beträffande godset, är järnvägen berättigad att förfara såsom i § 78 föreskrives angående obeställbart gods.

Tilläggsbestämmelse:

Till mom. 2. Om hindret för godsets befordring upphör, innan avsändarens förfogande hunnit anlända, vidarebefordras godset till bestämmelsestationen utan att förfogandet inväntas. Avsändaren skall utan dröjsmål underättas härom.

§ 73.

Leveransfrist.

1. Mottagare av expressgodis är berättigad att erhålla godset, så snart det tåg, med vilket godset enligt § 66 mom. 1 skolat befordras, eller därtill anslutande tåg ankommit till bestämmelsestationen och det tåget åtföljande expressgodset hunnit undergå den för dess utlämnande erforderliga behandlingen.

I övrigt må leveransfristen icke överstiga:

a) för paket- och ilgods:

1. Tid för godsets expediering (expedieringsfrist)	24 timmar
2. Tid för godsets befordring (befordringsfrist):	
för varje påbörjad sträcka av 400 km	24 »
dock att tiden för avstånd t. o. m. 100 km utgör endast 12	»

b) för fraktgods:

1. Tid för godsets expediering (expedieringsfrist)	48 »
2. Tid för godsets befordring (befordringsfrist):	
för varje påbörjad sträcka av 300 km	24 »

2. Expedieringsfristen räknas blott *en* gång, oavsett det antal banor, som beröras av transporten. Befordringsfristen beräknas vid transport över flera banor efter sammanlagda avståndet mellan avsändnings- och bestämmelsestationerna.

3. Järnvägen äger fastställa nödiga tilläggsfrister:

- a) för befordring från och till lastplatser och sidospår;
- b) för övergång till annan bana med vare sig samma eller annan spårvidd;

c) för det fall att godset skall föras över vattendrag, över vilket järnvägsbro icke leder;

d) för explosiva varor, eldfarliga oljor och flytande mineralsyror;

e) för ovanliga trafikförhållanden.

4. De i mom. 3 a), b), c) och d) omförmälda tilläggsfrister skola finnas angivna i vederbörande taxa. Tilläggsfrister, varom i mom. 3 e) sägs, skola av vederbörande järnvägsförvaltning i varje särskilt fall på lämpligt sätt kungöras. I de under e) nämnda fall skall fraktsedeln förses med anteckning om anledningen till och storleken av den tilläggsfrist, varav järnvägen begagnat sig.

5. Leveransfristen tager sin början kl. 12 på natten efter fraktavtalets slutande och anses iakttagen, om inom tiden för leveransfristen godset utlämnats eller underrättelse om dess ankomst avsänts till adressaten eller annan person, till vilken godset må utlämnas.

För gods, som angivits såsom »liggegods», ävensom för gods, i fråga om vilket mottagaren skriftligen förklarat sig icke önska underrättelse om dess ankomst, anses leveransfristen iakttagen, om godset före den bestämda tidens utgång ställts till mottagarens förfogande å bestämmelsestationen.

6. I leveransfristen inräknas icke tid, som åtgår för fullgörandet av tull- eller andra administrativa föreskrifter, dröjsmål, som uppstår genom ett av avsändaren avgivet ändrat förfogande, eller tiden för sådant avbrott i trafiken, som inträffat utan järnvägens vållande och för längre eller kortare tid förhindrat transportens påbörjande eller fortsättande.

7. I fråga om fraktgods inräknas icke sön- och helgdagar i leveransfristen.

Tilläggsbestämmelser:

1. Därest godset i följd av transporthinder befordrats över annan väg än den i *Till mom. 2.* gällande vägföreskrifter eller i fraktsedeln föreskrivna, beräknas leveransfristen efter den väg, över vilken befordringen ägt rum.

2. Tilläggsfristerna enligt mom. 3 a), b), c) och d) äro

Till mom. 4.

i Statens järnvägars egen trafik.

	För ilgods		För fraktgods	
	som stycke-gods	i vagns-last	som stycke-gods	i vagns-last
För befordring från och till lastplatser och sidospår.....	24 tim.	24 tim.	24 tim.	24 tim.
För övergång till linje med annan spårvidd.....	—	12 tim.	24 tim.	48 tim.

i samtrafik.

	För ilgods		För fraktgods	
	som stycke-gods	i vagns-last	som stycke-gods	i vagns-last
För övergång till annan järnväg:				
med samma spårvidd	—	—	24 tim.	24 tim.
med annan spårvidd	—	12 tim.	24 tim.	48 tim.
För överföring t. o. fr. Göteborg—Särö järnväg..	24 tim.	—	24 tim.	—
För befordring å fartygslederna:				
Hjo—Hästholmen*	24 tim.	24 tim.	48 tim.	48 tim.
Kalmar—Färjestaden*	24 tim.	24 tim.	48 tim.	48 tim.
Nynäshamn—Visby	48 tim.	48 tim.	72 tim.	72 tim.

För styckegodssändningar av eldfarliga oljor och flytande mineralsyror, berörande Blekinge Kustbanor, beräknas en ytterligare tilläggsfrist av 48 tim.

Till mom. 6. 3. Medgiver avsändaren i fråga om styckegodssändning, vari ingår kolli av så stort omfång eller längd, att det icke med lätthet kan lastas i slutna vagn, att godset befordras, först när transporten kan ske, utan att särskild vagn behöver användas för densamma, äger han icke påfordra, att transporten skall utföras inom leveransfristen.

F. Godsets utlämning och järnvägens panträtt i godset.

§ 74.

Godsets utlämning å bestämelsestationen.

1. Järnvägen är, därest avsändaren icke jämlikt § 71 annorlunda förfogat, pliktig att å bestämelsestationen utlämna fraktsedel och gods till mottagaren, mot det att denne avlämnar kvitto samt uppfyller de förpliktelser, fraktavtalet ålägger honom.

Såsom utlämnande till mottagaren är att anse godsets avlämnande efter dess ankomst till bestämelsestationen antingen till tullpackhus eller i enlighet med denna stadga till lämplig person för förvaring.

Mottagandet av gods och fraktsedel förpliktar mottagaren att till järnvägen erlægga å fraktsedeln angivna obetalda belopp.

2. När godset ankommit till bestämelsestationen, är mottagaren, där ej avsändaren jämlikt § 71 annorlunda förfogat, berättigad att, mot uppfyllande av de förpliktelser, som fraktavtalet ålägger honom, i eget namn göra de av fraktavtalet härrörande rättigheter gällande gentemot järnvägen.

*) För uträkning av leveransfrister för sändningar, som befordras å fartygslederna Hjo—Hästholmen och Kalmar—Färjestaden, skola vederbörande tariffavstånd minskas med 20 resp. 50 km.

Särskilt äger han rätt att av järnvägen fordra fraktsedelns och godsets utlämnande.

3. Bestämmelsestationen är skyldig att å samtliga i transporten delta- gande järnvägars ävensom å andra fordringsberättigades vägnar sörja för att alla i fraktavtalet ingående fordringar betalas vid godsets utlämning. I dessa fordringar inbegripas, förutom fraktavgifter, alla övriga genom trans- porten förorsakade kostnader ävensom å godset vilande efterkrav.

4. Fraktsedeln skall inlösas å bestämmelsestationens expedition å tid, då densamma hålles öppen. *Jfr § 75 mom. 1.*

5. Huruvida lossning av gods åligger järnvägen eller mottagaren, bestäm- mes i taxan.

6. Gods, som, efter vad i § 76 här nedan sägs, skall avhämtas av motta- garen, ställes till hans förfogande, så snart godset hunnit undergå den för dess utlämning erforderliga behandlingen.

Tullpliktigt gods avlämnas av järnvägen till tullmyndigheten, där mot- tagaren äger avhämta detsamma. För forsling av tullpliktigt gods till tull- packhus utanför bestämmelsestationens område äger järnvägen uppbära ersättning enligt taxan.

7. På mottagarens begäran är järnvägen, om trafikförhållandena det medgiva, pliktig att i närvaro av mottagaren eller hans ombud fastställa godsets vikt, därest densamma kan utrönas medelst järnvägens vågar, även- som kolliantalet, för såvitt godsets beskaffenhet utan större svårighet med- giver dess fastställande. Mottagaren har att därför erlägga avgift enligt taxan.

8. Åligger lossning av godset mottagaren, är denne skyldig att låta efter slutad lossning rengöra vagn och, där desinfektion är föreskriven, verkställa sådan eller ock ersätta järnvägen dess kostnad för rengöring och desin- fektion.

Tilläggsbestämmelser:

1. Angående tider, då godsexpeditionen hålles öppen, se tilläggsbest. 1 till § 63. *Till mom. 4.*
 Angående utlämning av expressgods, se § 73 mom. 1.

2. Å station, där vederbörande trafikbefäl finner sådant erforderligt, må utläm- ning av styckegods, som är underkastat hastig förstöring, äga rum jämväl å annan tid, än då godsexpeditionen hålles öppen. Därest särskild tjänstgöring härigenom påkallas, skall mottagaren erlägga särskild avgift för sådan expediering enligt av trafikbefälet fastställd taxa.

§ 75.

Underrättelse om godsets ankomst. Hemsändning av gods.

1. I fråga om styckegods, som lossas av järnvägen, skall järnvägen på mottagarens bekostnad forsla detsamma med tillhörande fraktsedel till ho- nom eller ock underrätta honom om godsets ankomst. Om ankomsten av annat gods skall järnvägen underrätta mottagaren.

Underrättelse om ankomsten meddelas icke i fråga om gods, som anges

såsom »liggegods», eller om mottagaren skriftligen förklarar sig icke önska dylikt meddelande.

2. Meddelande om ankomsten av gods skall avlåtas så skyndsamt som möjligt. Järnvägen är likväl icke skyldig att i fråga om gods, som ankommit senare än en timme före utgången av den tid, då expeditionen hålles öppen, avlåta meddelande om ankomsten förr än nästföljande söckendag. I fråga om expressgods och lättfördärvligt gods skall dock dylikt meddelande avlåtas jämväl å sön- och helgdagar.

3. För meddelande av underrättelse om ankomsten av gods kan järnvägen efter eget val begagna sig av post, telefon eller särskilt bud.

4. Underrättelse om ankomsten av gods skall anses hava kommit mottagaren tillhanda:

a) om meddelandet utsänts med posten, 24 timmar efter det att detsamma enligt stationens anteckning avlämnats till postbefordring;

b) om meddelandet avlåtits medelst telefon eller särskilt bud, då telefonmeddelandet mottagits eller budets meddelande avlämnats i mottagarens bostad eller affärslokal.

5. Järnvägen är berättigad att fordra ersättning för sina kostnader för meddelande av underrättelse om ankomsten av gods.

6. Gör mottagaren gällande, att underrättelse om ankomsten av gods icke meddelats honom, skall stationens anteckning om tiden för avlämnande av dylikt meddelande till postbefordring eller, vid underrättelse genom telefon eller särskilt bud, om tiden för telefonmeddelandets mottagande eller meddelandets avlämnande i mottagarens bostad eller affärslokal äga vitsord.

7. Å orter, där järnvägen hemsänder gods till mottagare, skola kungörelse härom samt taxa för hemforslingen ävensom meddelande om de tider, då gods hemsändes, finnas anslagna å järnvägsstationen.

Å dylika orter är mottagare likväl berättigad att själv föranstalta om avhämtning av till honom ankommet gods. Önskar mottagare begagna sig av denna rätt, skall han till stationen lämna skriftligt meddelande därom.

Tilläggsbestämmelser:

Till mom. 7. 1. Av »fortaxa», som utgives av Statens och enskilda järnvägar och finnes tillgänglig å stationerna, framgår i vilken utsträckning och mot vilka avgifter hemforsling äger rum. Vid hemforsling avlämnas godset under i fraktsedeln angiven adress eller, om adressuppgift saknas i fraktsedeln, under adress, som är känd för järnvägen.

2. De personer, som på järnvägens föranstaltande hemforsla gods, äro att anse såsom järnvägens personal. De äro skyldiga att på anfordran uppvisa sin taxa. *Jfr § 5.*

§ 76.

Avhämtning av gods. Avhämtnings- och lossningsfrist.

1. Gods, som lossas genom järnvägens försorg och som icke avlämnas till tullmyndighet eller genom järnvägens föranstaltande hemsändes till

mottagaren, skall avhämtas i stationens godsmagasin eller å anvisad plats inom stationsområdet å tid, då vederbörande godsexpedition hålles öppen.

Lossning av gods genom mottagarens försorg skall ske å anvisad plats å helgfri dag under tiden mellan kl. 7 f. m. och kl. 7 e. m. Medgiver järnvägen, att lossning må ske å annan tid, är järnvägen berättigad att kräva ersättning för därav möjligen uppkommande kostnader.

2. Å sön- och helgdagar är järnvägen icke skyldig att utlämna fraktgods. Järnvägsförvaltning äger bestämma, under vilka tider å dylika dagar ilgods skall utlämnas. *Jfr tilläggsbestämmelse 1 till § 63.*

3. För avhämtning av sändning, som lossas genom järnvägens försorg, för lossning av gods på eget föranstaltande samt för bortförande av det samma från järnvägens område äger mottagare åtnjuta avhämtnings- eller lossningsfrist, som enligt nedanstående grunder beräknas i dagtimmar på sätt i § 63 mom. 9 föreskrives för avlämnings- och lastningsfrist:

a) Avhämtningsfrist räknas från den tidpunkt, då underrättelsen om godsets ankomst skall jämlikt § 75 mom. 4 anses hava kommit mottagaren tillhanda, eller, i de fall då mottagaren icke skolat underrättas om godsets ankomst, från ankomsten, utgör tolv dagtimmar samt anses överskriden, om icke godset vid dess utgång fullständigt avhämtats.

b) Lossningsfrist räknas från samma tidpunkt som under a) sägs, dock att fristen beträffande vagn, som icke framväxlats till lossningsplats, då mottagaren är färdig att påbörja lossningen, räknas från den tidpunkt, då vagnen ställts till mottagarens förfogande. Fristen, som även gäller för begagnande av järnvägen tillhöriga presenningar och andra lastningstillbehör, utgör tolv dagtimmar och anses överskriden, om icke vagnen med lastningstillbehör vid dess utgång åter står till järnvägens förfogande.

Vagn, som införes å sidospår eller hamnspår, utan att flyttningen åligger järnvägen, betraktas vid beräkning av lossningsfrist såsom ställd till mottagarens förfogande från den tidpunkt, då vagnen blivit ställd å den plats, från vilken flyttningen sker, och anses icke åter ställd till järnvägens förfogande, förr än den återförts inom stationsområdet.

När den, som äger förfoganderätt över gods, önskar vidaresända det samma från bestämmelsestationen eller från station under vägen, där godset stoppats, åtnjuter han därstädes avlämnings- eller lastningsfrist, men icke avhämtnings- eller lossningsfrist.

4. Varder enligt å stationen förda anteckningar avhämtnings- eller lossningsfrist överskriden och beror ej sådant av järnvägen, är mottagaren eller, om godset på avsändarens begäran vidaresänts från den ursprungliga bestämmelsestationen, den slutlige mottagaren skyldig att erlagga plats-, magasins-, vagns- eller presenningspenningar enligt taxan. Överskrides fristen i sådant fall med mer än tolv dagtimmar, äger järnvägen för den förfogandeberättigades räkning och på hans risk upplägga godset inom järnvägens område eller överlämna det till lämplig person för förvaring.

För de fall, som i § 78 omförmälas, gäller vad där är stadgat.

I fråga om beräkningen av den tid, för vilken plats-, magasins-, vagns- eller presenningspenningar skola erläggas, gälla de i § 63 mom. 10 givna föreskrifter.

5. Under tider av godsanhopning eller då tillgången å visst vagnslag icke täcker behovet, kan järnvägsförvaltning nedsätta avhämtnings- eller lossningsfristen, dock icke lägre än till nio dagtimmar, eller höja plats-, magasins-, vagns- och presenningspenningar, dock icke högre än till dubbla beloppet.

Dylik nedsättning av avhämtnings- eller lossningsfrist eller höjning av plats-, magasins-, vagns- och presenningspenningar skall före dess ikraftträdande på lämpligt sätt kungöras.

6. I vad mån särskilda omständigheter böra föranleda nedsättning i eller efterskänkande av de i mom. 4 omförmälda avgifter, avgöres av vederbörande järnvägsförvaltning. Åtnöjes mottagaren icke med järnvägsförvaltnings beslut i sådant fall, gäller vad i § 93 mom. 5 och 6 här nedan sägs.

§ 77.

Järnvägens panträtt.

För alla på fraktavtalet grundade fordringar har järnvägen i det transporterade föremålet, så länge detsamma innehaves av järnvägen, den rätt, som tillkommer den, vilken har lös pant i händer.

Angående det fall, att gods, vari panträtt är av ägaren medgiven, innehaves av tredje man, som förbundit sig att godset eller dess värde panthavaren tillhandahålla, är särskilt stadgat. *Jfr Lag den 27 mars 1936 om pantsättning av lös egendom som innehaves av tredje man.*

§ 78.

Hinder för godsets utlämning. Dröjsmål med mottagandet.

1. Kan mottagaren icke anträffas, vägrar han att utlösa godset, inlöser han icke fraktsedeln inom av järnvägsförvaltningen föreskriven tid eller uppstår annat hinder för godsets utlämning, skall bestämmelsestationen ofördröjligen låta genom avsändningsstationen underrätta avsändaren om anledningen till att godset icke kan utlämnas samt inhämta hans föreskrift angående detsamma. Avsändaren kan i fraktsedeln föreskriva, att dylik underrättelse omedelbart skall å hans bekostnad direkt tillställas honom medelst post eller telegraf. Likaså äger avsändaren i fraktsedeln föreskriva, att godset, därest hinder för utlämningen uppstår, skall omedelbart och utan inhämtande av hans föreskrift återsändas till avsändningsstationen. I övriga fall får godset icke återsändas, såvida ej avsändaren efter mottagandet av begäran om föreskrift angående godset så bestämmer.

2. Har åtgärd, som i mom. 1 sägs, företagits av järnvägen och anmäler mottagaren senare, att han vill utlösa godset, utlämnas detsamma till honom, för så vitt icke dessförinnan annan föreskrift från avsändarens sida kommit bestämmelsestationen till handa. Om dylik efteråt verkställd godsutlämning skall bestämmelsestationen, därest densamma redan avlåtit meddelande om hindret för godsets utlämning, ofördröjligen lämna meddelande till avsändningsstationen för avsändarens underrättande.

3. Kan på grund av förekommande omständigheter underrättelse om hinder för godsets utlämnande icke tillställas avsändaren eller försummar denne att utan dröjsmål lämna föreskrift eller är denna utförbar, skall godset av järnvägen uppläggas och förvaras.

4. I stället för att enligt mom. 3 upplägga godset äger järnvägen rätt att för avsändarens räkning och på hans risk överlämna det till lämplig person för förvaring, med skyldighet för denne att icke utgiva godset, med mindre å godset vilande kostnader och utlägg gäldas.

5. Järnvägen äger dessutom rätt att på förmånligaste sätt låta försälja gods, som icke kan utlämnas:

a) genast, om detsamma är utsatt för hastig förstörelse eller om det icke kan vare sig uppläggas å stationen eller överlämnas till lämplig person för förvaring;

b) efter sex veckor från avhämtnings- eller lossningsfristens utgång, om avsändaren icke lämnat föreskrift, som inom nämnda tid lett till godsets utlämnande eller vidareändande, men redan tidigare, om godsets värde skulle genom långvarigare förvaring i avsevärd grad minskas eller ock kostnaderna för förvaring icke skulle stå i rimligt förhållande till godsets värde.

Angående försäljning av läckande kärl, som innehålla eldfarlig olja, är särskilt stadgat. *Jfr bih. II § 54.*

6. Såvitt möjligt skall järnvägen till såväl avsändare som mottagare avlåta underrättelse om godsets uppläggande, så ock om dess förestående försäljning, med angivande tillika av tid och plats för försäljningen. Underlåtes detta, är järnvägen skyldig utgiva ersättning för därav uppkommande skada.

Efter avdrag av på godset vilande fordringar ävensom kostnaderna för godsets uppläggande, förvarande och försäljning samt porto skall, där avsändaren ej annorlunda bestämt, försäljningssumman med allmänna posten tillsändas avsändaren, för så vitt dennes adress är känd.

Är avsändarens adress icke känd och gör han icke inom ett år från försäljningen sin rätt till honom tillkommande medel gällande, skola desamma tillfalla järnvägen.

7. Har fraktsedeln inlösts av mottagaren, men godset icke avhämtats före avhämtnings- eller lossningsfristens utgång, skall mottagaren ånyo uppmanas att avhämta godset och samtidigt underrättas, att godset, sedan tolv dagtimmar förflutit efter fristens utgång, kommer att uppläggas och förvaras för hans räkning. *Jfr § 90 mom. 3.*

Angående uppläggande, överlämnande till förvaring och försäljning av dylikt gods skola i tillämpliga delar gälla bestämmelserna i mom. 3—6 här ovan.

Därest godset försäljes, skall, där mottagaren ej annorlunda bestämt, försäljningssumman efter sådant avdrag, som i mom. 6 sägs, genom allmänna posten tillsändas mottagaren, för så vitt dennes adress är känd, eller, om denna icke är känd och mottagaren ej heller inom ett år från försäljningsdagen gör sin rätt till medlen gällande, tillfalla järnvägen.

Tilläggsbestämmelse:

- Till mom. 1.* Fraktsedeln skall inlösas, beträffande levande djur och gods, som är underkastat hastig förstöring, inom avhämtnings- resp. lossningsfristen, beträffande annat gods till mottagare, boende å mer än 2 mils avstånd från stationen, ävensom beträffande liggegods inom 8 dagar från ankomsten samt beträffande övriga försändelser inom 2 dagar från avhämtnings- resp. lossningsfristens utgång.

G. Järnvägens ansvar och talan mot järnvägen.

§ 79.

Fastställelse av förlust eller minskning av samt skada å gods.

1. Finner järnvägen, att gods, som av järnvägen mottagits till befordring, minskats eller skadats, eller påstår den, som har förfoganderätt över godset, att så är förhållandet, eller förekommer eljest anledning för järnvägen att sådant antaga, skall järnvägen ofördröjligen upprätta skriftlig redogörelse för godsets tillstånd, minskningens eller skadans storlek samt, såvitt möjligt, orsaken till och tiden för minskningens eller skadans inträffande. Jämväl i det fall att godset gått förlorat skall skriftlig redogörelse därom upprättas.

2. Undersökning rörande minskning av eller skada å gods skall ske i närvaro av ojäviga vittnen eller sakkunniga. Sker undersökning å avsändnings- eller bestämmelsestationen, skall i förra fallet avsändaren och i det senare mottagaren om möjligt kallas att närvara vid undersökningen.

3. Utvisar undersökning, som verkställts på begäran av den, som äger förfoganderätt över godset, att detsamma icke minskats eller skadats eller att minskningen eller skadan icke är större än järnvägen redan förut erkänt, är den förfogandeberättigade skyldig ersätta järnvägen dess kostnader för undersökningen.

Tilläggsbestämmelser:

- Till mom. 2 och 3.* 1. Av den förfogandeberättigade särskilt tillkallade ojäviga vittnen eller sakkunniga äga rätt närvara vid undersökningen. Ifrågakommande ersättning till sådana vittnen eller sakkunniga gäldas av den förfogandeberättigade.

2. Sker undersökningen i närvaro av avsändaren eller mottagaren, bör denne till befordrande av sakens snara avgörande anmodas att antingen å den skriftliga redogörelsen teckna sitt godkännande av densamma eller, därest han har en avvikande mening, lämna skriftlig redogörelse därför till undersökningsförrättaren.

§ 80.

Järnvägens ansvarighet för förlust, minskning eller skada.

Med den begränsning, som oförmåles här nedan, är järnvägen ansvarig för den skada, som under tiden från godsets mottagande till befordring till dess detsamma utlämnats eller järnvägen jämlikt bestämmelserna i denna stadga upplagt godset till förvaring uppstått till följd därav, att godset gått förlorat, minskats eller skadats, där ej antagas må, att förlusten, minskningen eller skadan orsakats genom att emballage saknats eller varit otillräckligt eller bristfälligt eller genom den förfogandeberättigades vållande eller något förfogande av honom, som icke föranletts av någon järnvägens försummelse, eller genom godsets naturliga beskaffenhet, såsom genom inre förstöring, avdunstning, bortdamning eller vanligt läckage, eller ock uppkommit genom händelse av högre hand (*force majeure*).

För gods, som järnvägen jämlikt bestämmelserna i denna stadga upplagt till förvaring, ansvarar järnvägen endast såsom för i förvar satt gods. *Jfr §§ 65 mom. 1, 74 mom. 1 och 6 och 78 mom. 3.*

§ 81.

Inskränkning i ansvarigheten i fall av särskild risk.

1. Järnvägen ansvarar icke

a) för å gods uppkommen skada, som är att tillskriva bristfällighet å sådan vagn eller presenning, som avsändaren icke på grund av § 63 mom. 5 tillbakavisat,

för så vitt bristfälligheten är av beskaffenhet, att avsändaren vid granskning av materielen före lastningen bort kunna utan svårighet varsebliva densamma, eller bristfälligheten av järnvägen för avsändaren påpekats;

b) för skada å gods, som på grund av särskilda bestämmelser eller på avsändarens begäran befordrats utan täckning,

för så vitt skadan är att tillskriva den särskilda risk, som är förenad med befordring utan täckning, härunder dock icke inbegripen avsevärd viktminskning eller förlust av helt kolli, med mindre fråga är om lösa föremål, som transporteras å till befordring överlämnat fordon utan att hava förtecknats å fraktsedeln.

Användas järnvägen icke tillhöriga presenningar för godsets täckning eller befordras godset i slutna vagnar, ehuru avsändaren icke beställt täckning,

ikläder sig järnvägen icke annat ansvar än det, som skulle ålegat järnvägen, därest godset transporterats utan täckning.

Järnvägen ansvarar icke heller:

c) (*Upphävd*).

d) för gods, som enligt taxans bestämmelser lastas genom avsändarens och lossas genom mottagarens försorg,

för så vitt skadan är att tillskriva den särskilda risk, som är förenad med lastningen och lossningen eller orsakats av otillfredsställande stuvning eller bristfällig tillstängning om godset;

e) för gods, som på grund av sin naturliga beskaffenhet är särskilt utsatt för fara att gå förlorat, minskas eller skadas, i synnerhet att bräckas, rosta, ruttna, frysa, jäsa, smälta, avdunsta, i mindre vanlig grad läcka, hoptorka, avdamma eller självantändas,

för så vitt skadan är att tillskriva denna godsets beskaffenhet;

f) för levande djur,

för så vitt skadan är att tillskriva den särskilda risk för djuren, som är förbunden med deras transport, såsom skada, som uppstår därigenom, att djur slita sig lösa, halka, falla omkull, stängas, bita, sparka eller trampa på varandra, tränga sig ur burar eller koppel, springa eller flyga bort, sjukna, kvävas (av värme eller därigenom att djuren packat ihop sig eller lagt sig ovanpå varandra), frysa, hungra eller törsta ihjäl;

g) för levande djur och annat gods, som enligt denna stadga eller efter särskilt med avsändaren träffat avtal skall åtföljas av vårdare,

för så vitt skadan är att tillskriva den särskilda fara, för vars avvärjande vårdaren medsånts.

2. Om inträffad skada, efter för handen varande omständigheter att döma, kan tillskrivas viss av de i denna paragraf omnämnda orsaker, så antages, intill dess motsatsen göres sannolik, att skadan härrör av denna orsak.

3. Järnvägen kan icke på grund av vad i mom. 2 är stadgat befrias från ansvar för skada, om det må antagas, att järnvägens förvaltning eller betjäning genom vållande medverkat till skadan, eller om sådant fastställande av skada, som i § 79 föreskrives, bort äga rum, men genom försummelse å järnvägens sida underlåtits. Visar järnvägen, att förlust, minskning eller skada till viss del orsakats genom omständighet, för vilken järnvägen ej har att svara, varde skadeståndet jämkat, efter ty i överensstämmelse därmed prövas skäligt.

Tilläggsbestämmelse:

Till mom. 1. Genom den omständigheten att avsändaren för täckning av last åtnöjer sig med det antal presenningar, som järnvägen anser sig kunna tillhandahålla, överföres ingen del av avsändarens ansvarighet från denne till järnvägen och vidgas ej heller i övrigt järnvägens ansvarighet. *Jfr § 63 mom. 5 och 8.*

§ 82.

Inskränkning i ansvarigheten vid viktförlust.

1. I fråga om gods, som till följd av sin naturliga beskaffenhet regelmässigt undergår minskning i vikt under transporten, ansvarar järnvägen icke för viktförlust, som icke överstiger följande procentsatser:

två procent för flytande och fuktiga varor samt för följande torra varor, nämligen: rivet och malet färgträ, bark, rötter, lakritsrot, skuren tobak, feta varor, såpa och tvål samt fasta oljor, färska grönsaker, färsk frukt, färska tobaksblad, fårull, hudar, skinn, läder, torkad och inkokt frukt, djursenor, horn och klövar, malda och omalda ben, torkad fisk, humle, färskt kitt, svinborst, tagel och salt;

en procent för alla övriga torra varor av nu ifrågavarande slag.

2. Därest flera kolli befordrats enligt samma fraktsedel, beräknas nämnda procentsats för varje kolli för sig, om de särskilda kollinas vikt är angiven i fraktsedeln eller på annat sätt kan bevisas.

3. Järnvägen kan icke åberopa denna inskränkning i ansvarigheten, när förlusten med hänsyn till för handen varande omständigheter må antagas icke vara en följd av godsets naturliga beskaffenhet eller ock förut omförmälda procentsats icke kan anses rimlig med hänsyn till godsets beskaffenhet eller de omständigheter, under vilka förlusten inträffat.

4. Då godset gått förlorat, göres icke avdrag för viktförlust.

5. Den i § 81 omförmälda vidsträcktare ansvarsfriheten inskränkes icke genom föreskrifterna i denna paragraf.

§ 83:

Tid, efter vilken gods må anses såsom förlorat.

Därest godset icke kan utlämnas inom trettio dagar efter leveransfristens utgång, äger den förfogandeberättigade anse detsamma såsom förlorat, utan att behöva därför förebringa bevis.

§ 84.

Förfaringssätt, om förlorat gods tillrättakommer.

1. Den till ersättning berättigade kan, när han mottager gottgörelse för förlorat gods, i kvittot införa förbehåll att järnvägen, i händelse godset skulle tillrättakomma, genast skall därom underrätta honom. Över sådant förbehåll skall intyg lämnas.

Underrättelse av här omförmäلت slag skall anses hava kommit vederbörande till handa å tredje dagen, efter det densamma enligt stationens anteckning avlämnats till postbefordring.

2. Inom trettio dagar efter det den ersättningsberättigade, enligt vad i mom. 1 sägs, skall anses hava mottagit underrättelse, som där avses, äger

han yrka, att godset skall efter hans eget val utlämnas kostnadsfritt till honom å den i fraktsedeln uppgivna avsändnings- eller bestämmelsestationen. Han är därvid skyldig att återbetala den ersättning han erhållit, med avdrag av ersättning för försenad leverans enligt bestämmelsen i § 86.

3. Har den ersättningsberättigade icke gjort sådant förbehåll, som i mom. 1 sägs, eller har han icke inom den i mom. 2 nämnda tid framställt yrkande, som där omförmäles, äger järnvägen fritt förfoga över det tillrättakomna godset.

§ 85.

Ersättningens storlek i händelse av förlust eller minskning av eller skada å gods.

1. Om järnvägen, enligt vad i § 80, 1 stycket, och § 81 stadgas, är skyldig lämna ersättning till följd därav, att gods gått förlorat eller minskats, skall ersättningen beräknas efter godsets allmänna handelsvärde eller, i saknad därav, efter det värde, som gods av samma slag och beskaffenhet hade å avsändningsorten vid tiden för godsets mottagande till befordring. Järnvägen är därjämte skyldig ersätta vad möjligen redan blivit betalt eller framdeles skall gäldas i tull, andra omkostnader och frakt för den del av godset, som ej finnes i behåll.

2. Skall enligt förenämnda bestämmelser ersättning utgå till följd därav, att gods skadats, är järnvägen skyldig ersätta den därigenom orsakade värdeminskningen. Denna beräknas så, att från godsets enligt mom. 1 bestämda värde i oskadat skick jämte tull, andra omkostnader och frakt drages godsets värde i skadat tillstånd vid tiden och å orten för dess utlämning.

3. Järnvägsförvaltning äger rätt att såsom villkor för tillämpning av viss fraktnedsättning bestämma att, därest gods, för vilket fraktnedsättningen medgivits, går förlorat, minskas eller skadas, ersättningen icke må överstiga visst belopp.

4. Angående ersättning i anledning av förlust eller minskning av eller skada å föremål av guld, silver eller platina, penningar, värdepapper, dokument, ädelstenar, äkta pärlor, konstföremål och andra dyrbarheter gäller vad i bilaga A sägs.

§ 86.

Ersättning för leveransfristens överskridande.

1. Överskrides leveransfristen, är järnvägen, med mindre det visas, att förseningen beror på förhållande, som järnvägen ej föranlett eller förmått avvärja, skyldig ersätta den skada, som därigenom må uppkomma, dock för annat gods än expressgods högst med fraktens hela belopp samt för expressgods med belopp, som för dag räknat icke må överstiga 20 öre för kilogram av godsets verkliga vikt och ej utgå för längre tid än tre dagar

från och med den dag, då det tåg, med vilket godset enligt § 66 mom. 1 skolat befordras, eller därtill anslutet tåg bort hava ankommit till bestämmelsestationen.

2. Ersättningsanspråk enligt stadgandet i mom. 1 kan göras gällande jämte krav på ersättning för förlust eller minskning av eller skada å gods.

§ 87.

Ersättning för skada, som orsakats med uppsåt eller av grov vårdslöshet.

Orsakas under den i § 80, 1 stycket, angivna tid förlust eller minskning av eller skada å gods eller överskridande av leveransfrist med uppsåt eller av grov vårdslöshet å järnvägens sida, är järnvägen skyldig lämna full ersättning för därav uppkommande skada, dock att järnvägen beträffande gods, som omförmäles i § 85 mom. 3 och 4, icke är på grund av fraktavtalet ansvarig till högre belopp än av samma lagrum föranledes.

§ 88.

Ränta å ersättningsbelopp.

Den till ersättning berättigade äger åtnjuta sex procent ränta å det belopp, som fastställes såsom ersättning. Denna ränta löper från den dag, då anspråk å ersättningen blivit framställt.

§ 89.

Befrielse från ansvarsskyldighet på grund av fraktavtalet.

Om gods, som icke alls eller endast under vissa villkor mottages till befordring, anmäles till befordring under oriktig eller ofullständig benämning eller om avsändare underlåter att iakttaga de för befordring av gods av sistberörda slag gällande säkerhetsföreskrifter, är järnvägen befriad från ansvarsskyldighet på grund av fraktavtalet.

§ 90.

På fraktavtalet grundade anspråks upphörande.

1. När frakt samt andra å godset vilande omkostnader blivit till fullo guldna och godset mottagits, upphöra alla på fraktavtalet grundade anspråk mot järnvägen.

2. Härifrån äro likväl undantagna:

a) anspråk på ersättning i anledning av minskning av eller skada å gods, som må antagas hava förorsakats med uppsåt eller av grov vårdslöshet å järnvägens sida;

b) ersättningsanspråk på grund av leveransfristens överskridande, därest

mottagaren senast å fjortonde dagen efter mottagandet, den dagen icke inräknad, skriftligen hos järnvägen anhållit om fastställande, huruvida leveransfristen överskridits;

c) ersättningsanspråk på grund av brist, som i enlighet med § 79 fastställts före godsets utlämnande eller vilkens fastställande enligt samma paragraf bort äga rum, men genom försummelse å järnvägens sida underlåtit;

d) ersättningsanspråk på grund av brist, som icke märkts eller bort märkas vid mottagandet, under förutsättning ej mindre att anhållan om bristens fastställande enligt § 79 bevisligen gjorts å bestämelsestationen senast å sjunde dagen efter godsets utlämnande, den dagen icke inräknad, än även att den, som gör anspråk på ersättning, styrker, att bristen uppstått under tiden mellan godsets mottagande till befordring och dess utlämnande;

e) ersättningsanspråk på grund av oriktigt pålagda tilläggsfrakter och andra omkostnader, såsom plats-, magasins-, vagns- och presenningspenningar och dylikt, samt på grund av oriktig beräkning av frakt;

f) anspråk på utbetalning av efterkrav.

3. Mottagaren har, även om han mottagit fraktsedeln och erlagt frakten, rätt att vägra mottaga godset, så länge icke i enlighet med hans anhållan undersökning verkställts rörande de brister i godset, som han påstår förfinnas. Förbehåll vid godsets mottagande, vilka icke gjorts med järnvägens medgivande, äro ogiltiga.

4. Därest av flera å fraktsedeln upptagna kolli något eller några saknas vid godsets utlämning, äger mottagaren förteckna och undantaga dem i sitt kvitto.

Mottagaren är likväl skyldig att till fullo erlægga å fraktsedeln angivna, obetalda belopp. Härigenom inskränkes emellertid icke hans rätt till ersättning.

Tilläggsbestämmelser:

Till mom. 2. 1. Undantagna från vad i mom. 1 sägs äro jämväl anspråk på ersättning i anledning av minskning av eller skada å gods, om en enligt bestämmelserna i Internationellt fördrag angående godsbefordring å järnväg eller i denna stadga befordrad vagnslastsändning utan uppdelning av lasten och utan att sändningen lämnat järnvägens vård inlämnas med ny fraktsedel enligt bestämmelserna i denna stadga och minskningen eller skadan har fastställts vid godsets utlämning till den siste mottagaren.

Till mom. 2 d). 2. Anser sig den förfogandeberättigade icke kunna inom den i mom. 2 d) stadgade tid precisera sitt ersättningsanspråk, kan han dock genom att, på sätt och inom tid, som där stadgas, anhålla om skadans fastställande, bevara rätten att göra sina anspråk gällande inom den i § 91 stadgade tiden av ett år.

§ 91.

Preskription och dess avbrytande.

1. Anspråk, som icke jämlikt § 90 upphört och som avse:

a) ersättning i följd av att gods gått förlorat, minskats eller skadats,

- b) ersättning till följd därav, att leveransfristen överskridits,
- c) återbetalning av för högt beräknad frakt, tilläggsfrakt och andra avgifter eller
- d) erläggande av frakt, tilläggsfrakt och andra avgifter, skola vid påföljd av talans förlust göras gällande inom ett år.

I det fall, som omförmäles i § 90 mom. 2 a), kan ersättningsanspråk göras gällande under tre år.

2. De i mom. 1 omförmälda tider löpa:

- a) då gods minskats eller skadats, från den dag, då utlämningen skedde;
- b) då gods gått förlorat eller leveransfristen överskridits, från den dag, då leveransfristen utgick;
- c) i fråga om anspråk på återbetalning av frakt, tilläggsfrakt och andra avgifter, från den dag, då avgiften erlades;
- d) i fråga om anspråk på erläggande av frakt, tilläggsfrakt och andra avgifter, från den dag, då fraktavtalet slöts.

§ 92.

Förbehåll mot kvittningsrätt.

Har anspråk jämlikt § 90 eller § 91 upphört, må detsamma icke till kvittning återopas.

§ 93.

Föreskrifter angående sättet för framställande av anspråk mot järnvägen.

1. I fråga om återbetalning av för högt beräknade frakt- och andra avgifter äger den, som erlagt den för högt beräknade avgiften, att därom föra talan.

Beträffande anspråk på utbetalning av efterkrav tillkommer rätten att därom föra talan avsändaren.

2. I andra fall än i mom. 1 omförmälas äger den, som enligt denna trafikstadga har förfoganderätt över godset, att på grund av fraktavtalet föra talan mot järnvägen.

Avsändare, som icke företer fraktsedelsdubblotten, äger icke utan mottagarens medgivande föra talan mot järnvägen, för så vitt han icke företer bevis, att mottagaren vägrat utlösa godset. Om gods, som icke framkommit till bestämmelsestationen, bevisligen gått förlorat, äger dock avsändaren, även om han icke kan uppvisa fraktsedelsdubblotten, föra sådan talan, såvida icke mottagaren, innan ärendet slutligen avgjorts, företer fraktsedelsdubblotten.

Företer i fall, varom nyss sagts, mottagaren fraktsedelsdubblotten eller uppvisar han i fall, då gods enligt § 83 må anses förlorat, fraktsedelsdubblotten eller förklaring av avsändaren, att denne avstår från rätten att beträffande godset föra talan, äger mottagaren föra talan mot järnvägen.

3. Ansökning om återbetalning av frakt, inbegripet tilläggsfrakt, och av efterkravsprovision skall ingivas å den station, där avgiften erlagts, och vara ställd till förvaltningen av den järnväg, till vilken samma station hör.

Har transporten berört endast en järnväg, avgöres frågan av denna järnvägs förvaltning.

Beträffande frågor om återbetalning av frakt och efterkravsprovision i fall, då transporten berört flera järnvägar, äga dessa träffa särskild överenskommelse, vilken järnvägs förvaltning skall äga att avgöra dylika frågor.

Trafikant tillerkänt belopp skall utbetalas till den därtill berättigade av den järnväg, vars förvaltning fattat beslut i frågan.

4. Över beslut, som i frågor om återbetalning av frakt eller efterkravsprovision meddelats av styrelsen för statens järnvägar, äger den därmed missnöjde att före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, då han erhöill del av beslutet, hos Kungl. Maj:t anföra besvär.

Har beslut meddelats av enskild järnvägs förvaltning, äger den därmed missnöjde hänskjuta frågan till avgörande av skiljenämnd, på sätt i mom. 6 sägs.

5. Ansökning om återbetalning av andra avgifter än de i mom. 3 omfördälda skall ingivas å den station, där avgiften erlagts, och vara ställd till samt avgöras, om nämnda station tillhör statens järnvägar, av distriktsförvaltningen vid det distrikt, till vilket stationen hör, och, om stationen tillhör enskild järnväg, av denna järnvägs förvaltning.

Ansökning om ersättning i anledning av förlust eller minskning av eller skada å gods eller överskridande av leveransfrist kan efter sökandens eget val ingivas å avsändnings- eller bestämmelsestationen och skall vara ställd till samt avgöras, om vederbörande station tillhör statens järnvägar, av styrelsen för dessa järnvägar och, om stationen tillhör enskild järnväg, av denna järnvägs förvaltning.

Trafikant tillerkänt belopp skall utbetalas till den därtill berättigade av den järnväg, vars förvaltning fattat beslut i frågan.

Åtnöjes sökande icke med beslut, som i detta moment avses, äger han hänskjuta frågan till avgörande av skiljenämnd, på sätt i mom. 6 sägs.

6. Ledamöterna i skiljenämnd skola vara tre, av vilka järnvägen väljer en och klaganden en. Ordförande i skiljenämnd skall jämte ersättare för ett år i sänder utses, för Stockholms stad av överståthållarämbetet och för länen av vederbörande länsstyrelse. Såsom ordförande må förordnas allenast den, som fullgjort vad författningarna föreskriva såsom villkor för att nyttjas i domarämbeten, och skall företrädesvis ordinarie domare därtill utses.

Den som icke åtnöjes med beslut, som i mom. 4, 2 stycket och mom. 5 avses, skall, vid äventyr av talans förlust, före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, då han erhöill del av beslutet, hos den, som meddelat detsamma, skriftligen, med uppgivande av den av honom utsedde skiljemannens namn och adress, yrka, att frågan hänskjutes till skiljedom. Be-

hörig är, beträffande ansökning om återbetalning av frakt, efterkravsprovision eller annan avgift, skiljenämnd i det län, inom vilket den station är belägen, å vilken beloppet erlagts, beträffande ansökning om ersättning i anledning av minskning av eller skada å gods eller överskridande av leveransfrist, skiljenämnd i det län, inom vilket godsets bestämmelsestation är belägen, samt beträffande ansökning om ersättning i anledning av förlust av gods, skiljenämnd i det län, inom vilket avsändningsstationen är belägen, om ersättningsanspråket väckts hos förvaltningen av den järnväg, som avsändningsstationen tillhör, men skiljenämnd i det län, där bestämmelsestationen är belägen, om ersättningsanspråket väckts hos förvaltningen av den järnväg, som berörda station tillhör. Förvaltning, som meddelat det överklagade beslutet, är skyldig att om vad sålunda förekommit samt om sitt eget val av skiljeman ofördröjligen underrätta ordföranden i vederbörande skiljenämnd, så ock att om sitt val av skiljeman underrätta vederparten. Skiljenämndens ordförande har att föranstalta om skiljenämndens skyndsamma sammankallande till ort, som bestämmes av järnvägsförvaltningen.

Mål angående ersättning i anledning av förlust eller minskning av eller skada å gods eller överskridande av leveransfrist skall avgöras i enlighet med de i denna stadga givna bestämmelser angående järnvägs ersättningskyldighet.

Å skiljemannaförfarandet tillämpas gällande lag om skiljemän. *Jfr* *bih. VIII.*

7. Ersättning för skiljemannauppdrag utgår till skiljenämndens ordförande med tjugofem kronor och till annan skiljeman med tjuvu kronor för varje sammanträdesdag; är skiljeman bosatt eller har sin verksamhet å annan ort än där skiljenämnden sammanträder, äger han tillika undfå resekostnads- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet. Här förutom äger ordföranden, vilken skall vara skyldig att avfatta och expediera nämndens beslut, att åtnjuta särskild ersättning med 25 kronor för varje avdömt mål.

Skiljemännen hava att fatta beslut, vilken av parterna det skall åligga att gälda ovannämnda ersättning eller huru kostnaderna skola dem emellan fördelas.

Ersättningen skall av järnvägen utbetalas till skiljemännen, med rätt för järnvägen att, därest motparten ålagts att gälda ersättningen eller någon del därav, av denne söka sitt åter.

Annan ersättning än nu nämnts äga skiljemännen icke åtnjuta.

8. Järnvägsförvaltning är skyldig att med största möjliga skyndsamhet pröva hos densamma framställda fordringsanspråk och att skriftligen meddela sitt beslut i ärendet.

Tilläggsbestämmelse:

Restitutionsanspråk skola styrkas medelst företeende av fraktsedel eller andra erforderliga bevis.

Anspråk på återbetalning av frakt eller annan avgift, framställt av annan än den som erlagt avgiften, skall åtföljas av bevis, att den som erlagt avgiften medger, att det belopp, som kan ha erlagts för mycket, må utbetalas till sökanden. Detta bevis, vars underskrift skall, om järnvägen så fordrar, vederbörligen bevitnas, behållas av järnvägen.

H. Flera i befordringen deltagande järnvägars ansvarighet.

§ 94.

1. Den järnväg, som till befordring mottagit gods jämte tillhörande fraktsedel, ansvarar, ända till dess godset utlämnas, för transportens verkställande över samtliga de banor, som därav beröras.

2. Varje efterföljande järnväg är skyldig övertaga godset jämte den ursprungliga fraktsedeln och inträder därigenom i fraktavtalet, sådant detta är bestämt i fraktsedeln, med förpliktelse att verkställa transporten i enlighet med fraktsedelns föreskrifter.

3. Därest icke särskild överenskommelse träffats mellan järnvägarna angående fördelning av gemensamma ansvarsbelopp, äger järnväg, som jämlikt denna trafikstadga utbetalt ersättning i anledning av förlust eller minskning av eller skada å gods eller överskridande av leveransfrist, rätt att av övriga järnvägar, som deltagit i befordringen, söka sitt åter enligt följande bestämmelser:

a) Har skadan orsakats endast å en järnväg, skall denna järnväg ensam bära ansvaret för skadan.

b) Har skadan förorsakats å flera järnvägar, ansvarar varje järnväg för den del därav, som orsakats å densamma. Är i visst fall ett dylikt särskiljande icke möjligt, fastställas järnvägarnas andelar i skadeersättningen enligt under c) angivna grunder.

c) Kan det icke visas, att skadan orsakats å viss eller vissa järnvägar, äro alla de järnvägar, som deltagit i befordringen, med undantag av dem som kunna visa, att skadan icke uppkommit å deras linjer, ansvariga i förhållande till den väglängd, över vilken godset å varje järnväg transporterats.

4. Därest någon järnväg icke kan gälda på densamma belöpande andel av utbetalt ersättningsbelopp, skall den förlust, som därigenom uppstår för den järnväg, som utbetalt ersättningen, fördelas på alla de järnvägar, som deltagit i befordringen, med undantag av den först nämnda, i förhållande till den väglängd, över vilken godset å en var av dessa järnvägar transporterats.

5. Uppstår tvist mellan olika järnvägar i frågor rörande fördelning av ersättningsbelopp eller fraktavgifter, skall, därest ej annorlunda är bestämt, densamma avgöras genom skiljenämnd. Envar av de järnvägar, som hava del i saken, äger att i denna nämnd utse en ledamot, varefter dessa utse en eller två ojäviga ledamöter, så att hela antalet medlemmar i nämnden bliver udda.

Kostnaden för skiljenämnden ersättes av parterna på sätt nämnden bestämmer.

Å skiljemannaförfarandet tillämpas gällande lag om skiljemän. *Jfr* *bih. VIII.*

Genom denna järnvägstrafikstadga upphävas dels trafikstadgan den 24 januari 1914 (nr 36) jämte däri sedermera gjorda ändringar, dels ock i övrigt de i taxor eller andra författningar förekommande stadganden, som stå i strid med den nya järnvägstrafikstadgan.

Denna järnvägstrafikstadga skall lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1926. Å fraktavtal, som slutits före nämnda dag, skola dock tillämpas de vid dess slutande gällande bestämmelser.

Det alla, som vederbör, hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 12 juni 1925.

GUSTAF.

(L. S.)

(Kommunikationsdepartementet.)

VIKTOR LARSSON.